

דרכים לדעת: מדע, מסתורין והרחבת התודעה

9-10 במרץ 2025, אוניברסיטת חיפה

יו"ר: פרופ' אביבה ברקוביץ'-אוחנה

וועדה מלווה:

פרופ' עפרה מייזלס וד"ר יאיר דור-זיזרמן (אוני' חיפה), פרופ' מריאנה רוח-מדבר שפירא (אוני' חיפה ומכללת בית ברל), פרופ' עודד מימון (אוני' תל-אביב), פרופ' יוסי גליקסון (אוני' בר-אילן), פרופ' אביתר שולמן (אוני' עברית), ד"ר קרן צרפתי (מכון האקומי, מאפס ישראל, אוניברסיטת חיפה), אודליה כהן-גרין (מייסדת כנס הקסם - אומנויות הכישוף והמסתורין)

ספר הכנס

תוכנית הכנס – יום א', 9 במרץ 2025

שעה	תכנית	מקום	פירוט
8:30-9:30	התכנסות	רחבת בית הסטודנט	הרשמה, קבלת תגים והתמקמות קפה/ תה/ כיבוד קל
9:30-11:15	מושב מליאה 1	רחבת בית הסטודנט	<p>פתיחת שערי התודעה: הרצאה וטקס</p> <p>פרופ' רוזה לייקין דיקן הפקולטה לחינוך אונ' חיפה : ברכות</p> <p>פרופ' אביבה ברקוביץ' אוחנה הפקולטה לחינוך אונ' חיפה : דברי פתיחה</p> <p>פרופ' עפרה מייזלס הפקולטה לחינוך אונ' חיפה : "ובמופלא ממך אל תחקור ! ואולי כן?"</p> <p>אודליה כהן גרין מובילת מרחבי נכחות ומטקסט טקסי בישוף : טקס פתיחת שערי התודעה</p> <p>מוזיקאים:</p> <p>טללי ורד שיר זמרת, עוסקת בשנוי תודעה דרך 'מגע קולי' שירה וריפוי בצלילים</p> <p>שייה הונורוב מוביל מסעות חיבור במדבר ומרחבי ריפוי צלילים</p>
11:15-11:40	הפסקה	רחבת בית הסטודנט	קפה/ תה/ כיבוד קל
11:40-13:30	מושב מליאה 2	רחבת בית הסטודנט	<p>פאנל על חומרים פסיכדליים: תודעה, מחקר קליני, אמנות</p> <p>יו"ר: ד"ר קרן צרפתי מכון האקומי, מאפס ישראל, אוניברסיטת חיפה</p> <p>רונן סידי מרכז הרפואי העמק, אוניברסיטת רייכמן</p> <p>ד"ר אנה הרווד-גרוס מטיב- המרכז הישראלי לפסיכוטראומה</p> <p>ד"ר ליהיא פלד-אברון מחלקה לפסיכולוגיה והמרכז לחקר המוח, אונ' בר-אילן</p>
13:30-14:45	ארוחת צהריים	רחבת בית הסטודנט	זוכן אוכל – חלוקה למזמינים מראש קופון (לקניה עצמאית: ארומה – בנין רבין גארדן קפה – גן ריגר (קפה דשא) קפה פלפלת – בנין חינוך)
14:45-16:30	מושבים מקבילים	אולם הסנאט מגדל אשכול קומה 29	<p>מושב מקביל 1: כיצד ניצור תיקון עולם? חוויה ושיח על תודעה, קיימות, יהדות ומבנים חברתיים</p> <p>יו"ר : פרופ' רם פישמן החוג למדיניות ציבורית אוניברסיטת תל אביב</p> <p>הרב יוסי פרומן מראשי הישיבה "אור תורה סטון", מלמד חסידות וזוהר בישיבה ומנחה סדנאות תפילה ועבודה פנימית</p> <p>פרופ' עופר ארזי החוג למערכות מידע, אוניברסיטת חיפה</p> <p>פרופ' רם פישמן החוג למדיניות ציבורית אוניברסיטת תל אביב</p>
		בנין חינוך אולם 363	<p>מושב מקביל 2: מדיטציה, רוחניות, תנועה, אמנות – והכל בפסיכותרפיה</p> <p>יו"ר: פרופ' יורי גידרון פסיכולוגיה רפואית. החוג לסייעוד, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה</p> <p>ד"ר איריס גרוס-כהן מטפלת בתנועה, מתמחה בפסיכותרפיה מבוססת מיינדפולנס ומדריכה למטפלים מטעם יה"ת. אוניברסיטת חיפה, בית הספר לעבודה סוציאלית</p> <p>פרופ' עפרה ולטר המרכז הבינתחומי לחקר האומנויות והרוח : טיפול, חינוך וחברה, והפקולטה לחינוך, המכללה האקדמית תל-חי</p> <p>עירית שוחט מטפלת באמנות, M.A., המכללה האקדמית תל-חי</p> <p>פרופ' יורי גידרון פסיכולוגיה רפואית. החוג לסייעוד, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה</p> <p>ד"ר נטע רם-ולסוב מטפלת באמנות. מתמחה בפסיכותרפיה מבוססת מיינדפולנס. המרכז הבינתחומי לחקר האומנויות והרוח : טיפול, חינוך וחברה, המכללה האקדמית תל-חי. התוכנית לתואר שני בטיפול באמנות, המכללה האקדמית אונו</p>

<p>מושב מקביל 3: חלימה כמסע בין מצבי תודעה יו"ר: יאיר לביא פסיכותרפיסט ממוקד גוף וטראנס פרסונלי, הפקולטה לחינוך אונ' חיפה ד"ר רח אבן פסיכיאטר ופסיכותרפיסט שרון יקים דוקטורנטית במדעי המוח וחישוביות וחוקרת שינה באוניברסיטה העברית במעבדה לחקר תודעה של דר' ענת ארזי. חולמת צלולה מנוסה אוהד חבשוש מוביל סדנאות והרצאות, יוצר תוכן וקהילת החלימה הצלולה הגדולה בישראל. שמואל שאול לומד ומלמד שמאניזם, ועורך מסעות רוחניים בארץ ובעולם</p>	<p>רחבת בית הסטודנט</p>		
<p>מושב מקביל 4: "ההתקמה מאין תמצא" – תורת הקבלה כתורת תודעה יו"ר: פרופ' רון מרגולין חוג לפילוסופיה יהודית והתכנית למדעי הדתות, אוניברסיטת תל אביב תחיה פרומן המחלקה למחשבת ישראל, אוניברסיטת בן גוריון בנגב גיא בירן במאי תיאטרון, מנהל אמנותי ומורה למדיטציה יהונתן נחשוני המחלקה להיסטוריה של עם ישראל, אוניברסיטת בן גוריון בנגב</p>	<p>בנין המדרגה אולם 4045</p>		
<p>מושב מקביל 5: תקשור ומדע – הילכו שניהם יחדיו? יו"ר: פרופ' עודד מימון הפקולטה להנדסה, המעבדה לחקר תודעה ולוגיקה רכה, אוניברסיטת תל אביב רותם מידן חוקרת לדוקטורט בביה"ס לטיפול ייעוץ והתפתחות האדם באוניברסיטת חיפה לימור שמש חוקרת לדוקטורט בביה"ס לטיפול ייעוץ והתפתחות האדם, הפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה יפה שביט מלווה רוחנית, מורה לשיטות גוף-נפש ומתקשרת נורית אלדר מייסדת בית הספר לפיתוח האינטואיציה והתקשור, מדריכה ומכוננת אנשים בדרכם, מנחת סדנאות וקורסים להתפתחות ומימוש עצמי</p>	<p>אולם 101 בית הסטודנט</p>		
<p>קפה/ תה/ כיבוד קל</p>	<p>רחבת בית הסטודנט</p>	<p>הפסקה</p>	<p>16:30-17:15</p>
<p>מרחבי רוחניות בעתות מלחמה יו"ר: פרופ' עפרה מייזלס פרופ' אמריטוס לפסיכולוגיה בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה מיכאל הופמן סרן במיל, מנחה מעגלי אינטגרציה, מרצה ומלווה תהליכי הכנה ועיבוד לחוויות משנות תודעה ציפי רז יוצרת מפיקה ובמאית של סרטים דוקומנטריים. עוסקת בקולנוע החוקר תודעה. יצרה את הסרט השדה 1 האחד שאולי פז מנכ"ל בית חולים "מדיקל קר", מייסדת שיטת טיפול אינהיל (INHEAL) לריפוי תודעתי של גוף נפש רוח מטראומה ומחלות קשות ד"ר לייה נאור PhD, חוקרת טרנספורמציה חיובית, מטפלת בטבע ועו"סית שיזמה והקימה את "מרחב מרפא" חוות רוג'ית ב-9.10 כמענה אינטגרטיבי מיידי לטראומה</p>	<p>רחבת בית הסטודנט</p>	<p>מושב מליאה 3</p>	<p>17:15-19:00</p>
<p>טקס ד"כר ומחול סופי מהמסורת של הדרווישים המחוללים אורה ואיהאב בלחה מורים בכירים במסדר המוולווי</p>	<p>רחבת בית הסטודנט</p>	<p>סדנא חווייתית</p>	<p>19:00-20:15</p>
<p>מיצג "שער בבל" - בהרשמה מראש ליאור הר-לב במאי יוצר רב תחומי. מנחה קבוצות וסדנאות התפתחותיות</p>	<p>מרפסת קומה 1 בית הסטודנט</p>	<p>סדנא מקבילה</p>	<p>לאורך היום</p>

תוכנית הכנס – יום ב', 10 במרץ 2025

שעה	תכנית	מיקום	פירוט
8:30-9:00	התכנסות	רחבת בית הסטודנט	קפה/ תה/ כיבוד קל
9:00-10:30	מושב מליאה 4	רחבת בית הסטודנט	<p>גבולות התודעה, העצמי והגוף: מדיטציה, מדע ותנועה</p> <p>יו"ר: ד"ר יואב שווייצר החוג לפסיכולוגיה באוני' בהקמה תל-חי אוהד נוח מטפל וחוקר סומטי, M.A. במדעי הקוגניציה והמוח פרופ' אביבה ברקוביץ'-אוחנה חוקרת מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך אוני' חיפה, ראשת התוכנית לתואר שני קליני "פסיכותרפיה אינטגרטיבית: גוף-נפש-רוח" ד"ר סטיבן פולדר ממובילי התרגול הבודיסטי ומיינדפולנס בישראל, המיסד והמורה הבכיר של "עמותת תובנה"</p>
10:30-10:40	חשיפה קצרה	רחבת בית הסטודנט	<p>טכנולוגיה כוזב להתפתחות תודעתית – לקראת עידן חדש של חדשנות רוחנית?</p> <p>ד"ר עומר צוק דוקטור בפסיקה של מערכות מורכבות מאוניברסיטת בן-גוריון, ותארים ראשון ושני באסטרופיזיקה וקוסמולוגיה</p>
10:40-11:30	פוסטרים	רחבת בית הסטודנט	<p>מרחב הצגת פוסטרים של מחקרים ומיזמים בתחומי רוח-מדע לפרוט מלא של הפוסטרים, נא ראו ב"ספר הכנס" קפה/ תה/ כיבוד קל</p>
11:30-13:00	מושב מליאה 5	רחבת בית הסטודנט	<p>התודעה של הטבע: תובנות מתרבויות של ציידים-לקטים, עצים ודבורים</p> <p>יו"ר: פרופ' נורית בירד-DOD החוג לאנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה פרופ' עמית רפאל צורן בית הספר להנדסה ומדעי המחשב, אוניברסיטה העברית ד"ר ניר אופק המעבדה לחקר רשתות ביולוגיות, הטכניון. מקדמיה לקיימות פרופ' נורית בירד-DOD החוג לאנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה</p>
13:00-14:15	ארוחת צהריים	רחבת בית הסטודנט	<p>דוכן אוכל – חלוקה למזמינים מראש קופון (לקניה עצמאית: ארומה – בנין רבין גארדן קפה – גן ריגר (קפה דשא) קפה פלפלת – בנין חינוך - ראו מפה בספר הכנס)</p>
14:15-16:00	מושבים מקבילים	רחבת בית הסטודנט	<p>מושב מקביל 6: שילוב מרחבי רוח במערכות המיינסטרים: רפואה, חינוך, פסיכותרפיה</p> <p>יו"ר: ד"ר אלון רז פסיכולוג קליני, מרכז אקדמי מרכז שילוב, פסיכותרפיה אינטגרטיבית בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה, ומרצה במכללת עמק זרעאל פרופ' עומר בונה הפקולטה לרפואה באוניברסיטה העברית בירושלים, ניהל עד יציאתו לשבתון את המחלקה לפסיכיאטריה בהדסה תמר חביב מנהלת תכנית בית ספר סגול להטמעת SEL מבוסס מיינדפולנס וחקר מוח במערכת החינוך, במרכז סגול למוח ותודעה באוניברסיטת רייכמן ד"ר אלון רז פסיכולוג קליני, מרכז אקדמי מרכז שילוב, פסיכותרפיה אינטגרטיבית בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה, ומרצה במכללת עמק זרעאל</p>
		בנין המדרגה אולם 4045	<p>מושב מקביל 7: התפילה כמסע בין מצבי תודעה</p> <p>יו"ר: דנה גניהר רז על שפת היש מכון לטיפוח ההכרה ודרכי חשיבה, מחלוצות הוראת ההתמקדות בישראל פרופ' שרה סבירי פרופסור אמריטה, החוג לשפה וספרות ערבית, אוניברסיטה העברית ד"ר אורי ספראי אוניברסיטת חיפה והמכללה האקדמית הרצוג ברוך ברנר על שפת היש מכון לטיפוח ההכרה ודרכי חשיבה, אומן ומוסמך לרבנות, ממקימי ישיבת "מקור חיים" ומתלמידי הקרובים של הרב שג"ר דנה גניהר רז על שפת היש מכון לטיפוח ההכרה ודרכי חשיבה, מחלוצות הוראת ההתמקדות בישראל</p>

<p>מושב מקביל 8: על החיים ועל המוות: מוח, איואסקה, וליווי רוחני יו"ר: ד"ר יאיר דור-זיידרמן חוקר מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך והמרכז האינטגרטיבי לחקר מוח והתנהגות אונ' חיפה הרב ד"ר ארז ניר פילוסוף ופנומנולוג, מייסד קהילת הלימוד הדיאלוגית והרב-מגדית 'כילל גמזו לטובה' מיכל גוטמן מלווה רוחנית, בי"ח איכילוב ד"ר יאיר דור-זיידרמן חוקר מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך והמרכז</p>	<p>אולם 101 בית הסטודנט</p>		
<p>מושב מקביל 9: תודעה והמרחב הקסום והמקודש יו"ר: פרופ' יוסי גליקסון המחלקה לקרימינולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן פרופ' מריאנה רוח-מדבר שפירא אוניברסיטת חיפה והמכללה האקדמית בית ברל גולן שפירא בוויאר קרימינולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן ד"ר טל דותן בן-שושן המכון לחקר המוח, החינוך והדידקטיקה, קרן פטריציו פאולטי להתפתחות ותקשורת</p>	<p>אולם הסנאט מגדל אשכול קומה 29</p>		
<p>מושב מקביל 10: הרחבת התודעה, קהילתיות ופסיכדליה בראי המסורת העברית יו"ר: ד"ר סנדרה ולאברג אוניברסיטה העברית- רוטברג, ביה"ס לתלמידים מחו"ל, ציירת וחוקרת קבלה איילת לרר שאקי - במאית סרטים עטורת פרסים בינלאומיים, מתמחה בפטריות פסיכואקטיביות הרב דויד בר רב קהילת 'ברכה ורפואה מירושלים', מייסד ארגון 'רבנים תומכי רפואה' בארצות הברית, וחבר הקונגרס העולמי למנהיגי דתות ד"ר סנדרה ולאברג אוניברסיטה העברית- רוטברג, ביה"ס לתלמידים מחו"ל, ציירת וחוקרת קבלה</p>	<p>בנין חינוך אולם 363</p>		
<p>קפה/ תה/ כיבוד קל</p>	<p>רחבת בית הסטודנט</p>	<p>הפסקה</p>	<p>16:00-16:30</p>
<p>מה בין מדע למסתורין? יו"ר: פרופ' אביתר שולמן החוג למדעי הדתות, האוניברסיטה העברית מנחה: פרופ' אביבה ברקוביץ אוחנה הפקולטה לחינוך אונ' חיפה פרופ' רפי מלאך החוג לנירוביולוגיה, מכון ויצמן למדע פרופ' שמעון מרום הפקולטה לרפואה, הטכניון פרופ' אביתר שולמן החוג למדעי הדתות, האוניברסיטה העברית</p>	<p>רחבת בית הסטודנט</p>	<p>מושב מליאה 6</p>	<p>16:30-18:15</p>
<p>איסוף, חיבור ומה הלאה? טקס בהנחיית אודליה כהן-גרין מובילת מרחבי נוכחות ומטקסט טקסי כישוף מוזיקאים: טללי ורד שיר זמרת, עוסקת בשנוי תודעה דרך 'מגע קולי' שירה וריפוי בצלילים שייה הונורוב מוביל מסעות חיבור במדבר ומרחבי ריפוי צליליים</p>	<p>רחבת בית הסטודנט</p>	<p>טקס סגירה</p>	<p>18:15-19:30</p>
<p>מיצג "שער בבל" - בהרשמה מראש ליאור הר-לב במאי ויוצר רב תחומי. מנחה קבוצות וסדנאות התפתחותיות</p>	<p>מרפסת קומה 1 בית הסטודנט</p>	<p>סדנא מקבילה</p>	<p>לאורך היום</p>

פרוט המושבים – יום א' 9 למרץ 2025

מושב מליאה 1 - פתיחת שערי התודעה: הרצאה וטקס

דברי ברכה: פרופ' רוזה לייקין, דיקן הפקולטה לחינוך אוניברסיטת חיפה
דברי פתיחה מלב אל לב: פרופ' אביבה ברקוביץ'-אוחנה, חוקרת מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך אוניברסיטת חיפה – "למה תודעה רחבה? למה עכשיו? למה אנחנו?"

הרצאת פתיחה: פרופ' עפרה מייזלס

"ובמופלא ממך אל תחקור! ואולי כן?"

בתלמוד הבבלי כתוב: "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשית התבונן, אין לך עסק בנסתרות" (חגיגה י"ג, א). במובן מסויים, עקרונות הבסיס של המדע, הינם ממש הפוכים. עוד מתחילתו של המדע לפני אלפי שנים, ניתן לזהות שני עקרונות יסוד של המדע מתוך חתירה ל"אמת":
א. סקרנות ובחינה של מה שלא ידוע, שהוא נסתר,
ב. מחוייבות לחשיבה ביקורתית ולתהליכי בדיקה שאופיים השתנה עם השנים.

במילים פשוטות – מדע אמור לעסוק במיסתורי ובמופלא.
אלא, שבמהלך ההיסטורי של התפתחות המדע, עלו מיגבלות רבות בהקשר לכך. למשל, רק שימוש בכלים מסויימים (מחקר אמפירי שניתן לכמת אותו) הוגדר כמדע אמיתי. בנוסף, תחומים רבים נתפסו כלא ראויים למחקר. אלו כללו למשל, רוחניות, "ניסים" רפואיים, השפעה אנרגטית, ארועים שלא הצליחו להסביר בפרדיגמות הקיימות (למשל, ביקור חייזרים) ועולמם הפנימי של בני אדם - תודעה, רפלקציה, רצון חופשי, תיקשור והשפעתם.

אלא שקשה לעצור את סקרנות בני האדם. ולכן, בכל זאת היו לא מעט ניסיונות לשפוך אור על היבטים "מיסתוריים" ויש גם לא מעט מחקר על כך. אבל, היה קשה וכמעט בלתי אפשרי לפרסם מחקרים אלו והסיכוי לקריירה כמדען היה נמוך ביותר. יתרה מזאת, גם כאשר התפרסמו עשרות מאמרים, לעיתים על ידי חוקרים מוכרים ומוערכים, תחומים אלו פשוט הוסרו כמו נמחקו מההוראה ומהדיון האקדמי ובמקביל בוטלה האופציה למימון מחקר כזה. דוגמא מצויינת לכך הוא המחקר הפורה על טלפתיה שאכן מצא שניתן לזהות קיום של יכולת כזו אבל מרבית המדענים והסטודנטים לא יודעים על כך. בהרצאה אביא כמה דוגמאות נוספות כאלו. עם כניסתנו למאה ה-21, שמאופיינת בשינויים מהירים, בכאוס, בספק לגבי קיום "האמת" האובייקטיבית, ובפתיחות החל תהליך הדרגתי של שינוי. כיום יש הרבה יותר לגיטימציה למחקרים כאלו ויש סוף סוף פתיחות לחשיבה מחוץ לקופסה הנוקשה של המדע שבדרכו, ובדומה לדת - אף הוא הגביל את המשאלה והסקרנות לחקור במופלא.

יתרה מזאת, בימים אלו – אנו חווים תהליך מואץ של התפרקות, חוסר אמון וספקות משמעותיות לגבי המבנים החברתיים השונים שבונים ומרכיבים את מערך קיומנו. בתוך אלו גם המדע ובעיקר הדרך לאמת – משתנה ואף צריכה לעבור התמרה ל"פרדיגמה" אחרת, כפי שטען תומאס סמואל (שמואל) קון מגדולי הפילוסופיה של המדע. אלא שהפעם הפרדיגמה האחרת הזו היא לא "מחוז לקופסה" – שהיא פרפקטיבה שמשאירה אותנו קשורים לקופסה כהנגדה. אלא, אנו מתבקשים לדמיין הווייה כשאין בכלל קופסה – הווייה שצריך לבנות באופן יצירתי לגמרי מחדש. אנחנו, כמובן עוד לא שם. ואפילו לא ממש יצאנו מהקופסה, רק חלקית. אבל התהליך הוא מהיר יחסית, וגבולותיה הנוקשים של הקופסה מתרככים. הקיום הופכים לגלים דקיקים, שמתפרקים ויש בהם מעברים רחבים החוצה ויש לנו כבר לא מעט ידע, יישום ותובנות על מה שמעבר לקופסה. נראה לי שאנו בעיקר בתהליך הזה של התמרה ואני מקווה שחלק גדול מכם גם בהתמסרות אליו.

הכנס הנוכחי – נועד לתת מקום ומרחב לתהליך המדהים והמרגש שקורה כעת,
שילוב ולאינטגרציה של דרכים שונות ומרתקות לדעת,

ו-ההשלכות שלהם - להפנמת ידע,

לקידום המחקר

וליישום במרחבים שונים.

בכנס הזה אנו מזמינים אתכם להרחיב את ליבכם ואת מינעד האנרגיות שבכם, להתרווח בהנאה, בחדווה ובסקרנות, לתת לכל מיני צבעים ואידאות לעבור דרככם ולנשום עמוק את המופלא והמיסתורי שמגיע אלינו בדרכים שונות ומגוונות ופעמים רבות מפתיעות. לחוששים - לא לדאוג! אם תרצו - תוכלו לחזור לקופסה וגם להחליט מה מידת הגמישות והצבעוניות של גבולתיה. באהבה, עפרה מייזלס

עפרה מייזלס, פרופ' אמריטוס לפסיכולוגיה בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה. שימשה כדיקן הפקולטה לחינוך (2006-2012) וכיו"ר המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך. (2012-2013) מחקרה עסקו ביחסים קרובים תוך דגש על תיאוריית ההתקשרות וההקשר החברתי-תרבותי הישראלי וכן באכפתיות שלנו - ברצון האנושי שלנו להיטיב, ועל כך כתבה ספר שמצביע על האוניברסליות והמרכזיות של הרצון להיטיב, לסייע ולטפל The Caring Motivation. ב-22 השנים האחרונות התמקדה במחקר ובעשייה בהקשר למימד הרוחני של ההתפתחות האנושית. עם עוד שותפים/ות מדהימים הייתי בין המייסדים של הכנס הישראלי לחקר רוחניות עכשווית שהתקיים תשע פעמים עם מאות רבות של משתתפים בכל פעם, וכן ארגנתי יחד עם שותפים/ות כנסים שעסקו ברוחניות וישומיה בתחומים מגוונים כמו חינוך ופסיכותרפיה. בנוסף, לפני שבע שנים הקימה עם עוד שותפים ושותפות את המרכז הרב-אוניברסיטאי לחקר וטיפוח רוח האדם (בהקמה) ואת ההתמחות לתואר שני בפסיכותרפיה אינטגרטיבית גוף-נפש-רוח. לפני כשש שנים השלמתי להבין קורס מוק אינטרנטי חינוכי - "טיפוח סביבה אכפתית ומיטיבה בחינוך" (כמובן עם שותפים/ות) שמאז זכה להצלחה גדולה בהשתתפות מאות סטודנטים ואנשי.נשות חינוך מידי שנה שמבטא את תפיסותי "להחזיר את הנשמה לחינוך".

בשנים האחרונות, מקשיבה רוב קשב לתהליכים שקורים בישראל, בעולם ובתוכה ומשתדלת להבין לאן אנו הולכים, ולמה אנו נקראים, וחולקת את תובנותיה עם אחרים בשיחות, בהרצאות ובמאמרים.

טקס פתיחת שערי התודעה – אודליה כהן גרין

טקס מעבר עוצמתי המזמין את המשתתפים לפתוח את לבם ותודעתם למסע פנימי וחיצוני. דרך נשימה, צליל ותנועה, ניצור מרחב של חיבור בין המדע לרוח, בין הידוע לבלתי נודע, ונפתח שערים למימדים חדשים של הבנה ותודעה.

אודליה כהן גרין היא מובילת מרחבי נוכחות ומטקסט טקסי כישוף, בעלת תואר ראשון בספרות ופילוסופיה מאוניברסיטת ת"א. לשעבר, עוזרת אישית של שרי אריסון ולני רקאנטי. בוגרת קורסים נבחרים ב ARTHUR FINDLEY COLLEGE בית ספר גבוהה למדיומים באנגליה. יוזמת ומפיקת "כנס הקסם ואומנויות המסתורין" מזה שלוש שנים ברציפות, מלמדת תקשור, קסם וכישוף במסגרת הקורס "רפואת הרוח" פרדס חנה.

מוסיקאים:

טללי ורד שיר, אמנית מטפלת גוף נפש ויוצרת רב תחומית. זמרת, משוררת, דולה העוסקת בשנוי תודעה דרך 'מגע קולי' שירה נשימה וריפוי בצלילים. יוצרת "הנהר" מרחבי רפוי וטקסים של חיבור לידע הנשי הקדום זיכרון המעגל העתיק ולמעין הפנימי. מלמדת "לשיר לרחם", פיתוח ייחודי ליצירת קשר למארג לב-רחם וקשר עמוק עם העובר לנשים מיילדות ולדולות ברחבי העולם.

שייה הונורוב, מפתח תכנים ומודלים ייחודיים להקניית כלים להגברת המודעות, להנעת שינוי שכלול ולהתמרה. יוצר מרחבי ריפוי צליליים ומוביל מסעות חיבור במדבר מדריך ומטפל במגוון תחומים ביניהם שיטת פלדנקרייז, תקשורת אמפטיית, ריברסינג, NLP, קינסיולוגיה ועוד.

מסעות צליליים - DREAM TIME התמסרות לזמן חלום לקסם הקורה ברגע

במסעות אנו מנגנים במגוון קולות הזורמים ברגע ומנגנים בכלי תהודה וכלי נגינה עתיקים המאפשרים להתחבר בנינוחות למצבי תודעה הרמוניים, לחזק את החיבור למעין החיים הפנימי ולקו הדרך הייחודי לכל אחד ולמשאבים שבתוכנו. הצלילים והנגינה נובעים בצורה אינטואיטיבית וקשובה מתוך התכוונות להרחיב את מנעד ההכלה והחיבור למהות ולחזק יכולות העצמה וריפוי. זוהי הזדמנות ופתח לגדילה ולהתרחבות.

יו"ר: ד"ר קרן צרפתי, מכון האקומי, מאפס ישראל, אוניברסיטת חיפה

הפאנל יעסוק בחקר תודעה ומצביה השונים בהקשר של מחקרים קליניים, העוסקים בהערכת הבטיחות והיעילות של טיפולים פסיכותרפיים משולבים בחומרים פסיכדליים, כגון MDMA ופסילוסבין, לטיפול במצבים נפשיים של תסמונת דחק פוסטטראומטית (PTSD) ודיכאון עמיד. במהלך הפאנל, יוצגו פרוטוקולים קליניים עדכניים שנבדקו במחקרים, תוך דגש על השפעת החומרים על תהליכי ריפוי והתמודדות עם טראומות וקשיים נפשיים. תודעה הנוצרת תחת השפעת חומרים פסיכדליים יכולה לכלול חוויות רגשיות אינטנסיביות, חיבור עמוק עם תחושות פנימיות, התמוססות תחושת ה"אני" ותובנות חדשות. חוויות אלו עשויות להקל על התמודדות עם טראומות רגשיות ולהציע זוויות חדשות להתבוננות על אתגרים נפשיים אחת התופעות המרכזיות בתהליכי טיפול אלו היא השפעת הסט הכוונה הפנימית של המטופל והסטינג הסביבה שבה מתרחש הטיפול על חוויית התודעה ואיכויותיה, אשר עשויות להעצים את תהליך הריפוי או להוות גורמים מאתגרים. במהלך הפאנל, תיבחן השפעת מצבי תודעה שונים הנוצרים במהלך טיפול משולב חומרים פסיכדליים, ויוצגו תובנות לגבי השפעת מצבי תודעה אלו על התמרת פגיעות נפשיות והפוטנציאל להקלה בסימפטומים הקליניים או החמרתם. החוקרים/ות בפאנל הינם מובילי מחקרי קליניים שיציגו את מחקריהם/ן בישראל ובעולם. בנוסף, המושב ייכלול סרטון פסיכדלי של האמנית יעל סוקול ויציע התנסות חווייתית.

על הסרטון ועל יעל סוקול: יעל סוקול- ארט, יוצרת אנימציות דיגיטליות בהשראת עולמות הפסיכדליה והרוחניות. בעבודותיה משלבת אמנות, פילוסופיה ומוזיקה כדי ליצור חוויות ויזואליות מרגשות ומעוררות השראה. "I Wonder" הוא קליפ אנימציה פסיכדלי שנוצר בשיתוף עם Symbolico בהשראת מילותיו של הפילוסוף אלן ווטס. המיזוג בין מוזיקה קסומה, אנימציות סוריאליסטיות ופילוסופיה עמוקה לוקח את הצופים למסע של גילוי עצמי וחוויות תודעה טרנסצנדנטיות.

דוברים בפאנל:

רוני סידר, M.A., פסיכולוג קליני במרכז הרפואי העמק וחוקר פסיכדליה באוניברסיטת רייכמן. רוני הוא מנהל ומייסד המחקר הפסיכדלי במרכז הרפואי העמק, שם הוא מוביל מחקר פעיל על השפעות טיפול קבוצתי בשילוב MDMA לטראומה צבאית ופציעה מוסרית. רוני מתמקד בשילוב גישות מבוססות חמלה ומיינדפולנס לטיפול בטראומה, וחוקר באוניברסיטת רייכמן את השפעת הטיפול הפסיכדלי לפוסט-טראומה על מערכת העצבים האוטונומית.

דר' קרן צרפתי, Ph.D., MFT, היא מייסדת שותפה והמנכ"ל של MAPS Israel ההאגודה הרב תחומית למחקרים פסיכדליים, ומייסדת שותפה ומורה בכירה במכון האקומי ישראל. היא מנהלת מחקרים הבודקים את השפעת פסיכותרפיה משולבת חומרים מרחיבי תודעה וחוקרת קלינית במחקר קליני מלווה, FDA הבוחן את ההשפעה של פסיכותרפיה משולבת MDMA על חולי PTSD קשים. היא ממקימות התוכנית לתואר שני באוניברסיטת חיפה לפסיכותרפיה אינטגרטיבית: גוף, נפש, רוח. קרן היא בעלת תואר שני בפסיכולוגיה סומטית ודוקטורט בפסיכולוגיה של מזרח-מערב, שניהם מהמכון לחקר אינטגרלי בקליפורניה בסן פרנסיסקו. היא מתמחה בשילוב פסיכותרפיה פסיכודינמית מבוססת-מיינדפולנס עם פסיכותרפיה סומטית, פסיכותרפיה של התקשרות, פסיכולוגיה טראומה ופסיכולוגיה טרנספרסונאלית. גישתה מבוססת בפסיכולוגיות המערביות המסורתיות, כמו גם בהשראת המסורות הרוחניות המזרחיות והשמאניות.

דר' אנה הרוז-גרוס, PhD, פסיכולוגית קלינית מומחית ומנהלת מחקר במטיב, המרכז הישראלי לפסיכותרפיה. היא חוקרת נושאים סביב טראומה צבאית ופציעה מוסרית ולאחרונה הקימה צוות מחקר שחוקר השפעה של טיפול נתמך MDMA על טראומה צבאית. בחדר הטיפול אנה מתמחה בטיפולים של גל שלישי של CBT כמו ACT ו DBT ומשלבת עבודה עם הגוף. השילוב הזה משפיע גם על מחקרה (לדוגמה מחקר שמשלב אומנות לחימה עם טיפול TFCBT) והיא משתדלת ליצור שיח מחקר-קליני שמאפיין את מטיב כולו ומחלקת המחקר בפרט.

דר' ליהיא פלד-אברון, PhD, פסיכולוגית קלינית וחוקרת מוח באוניברסיטת בר אילן במחלקה לפסיכולוגיה והמרכז האינטרדיסציפלינרי לחקר המוח. היא בעלת המעבדה לחקר המגע ופסיכופרמקולוגיה לחקר השפעת חומרים חיצוניים ופנימיים על קוגניציה חברתית ותפיסת מגע אנושי. ליהיא סיימה שנתיים של פוסטדוקטורט באוניברסיטת UCSF בקליפורניה ובמרכז ליוצאי צבא אמריקאיים של סן פרנסיסקו SFV במהלך טיפלה באנשים המתמודדים עם דיכאון, בדידות ופרקנסון בעזרת פטריות הזיה סינטטיות ובמיצוי טבעי במינון של מיקרודוסינג ובמינון גבוה. בנוסף, חקרה תגובות מוחיות במהלך טיפולים אלו. כיום חוקרת

השפעות מיקרודוסינג של פסיכדליים קלאסיים ומעורבת במספר רב של פרויקטים בטיפול ב-MDMA ובפסיכדלים קלאסיים במגוון מצבים פסיכולוגים שונים ברחבי הארץ ובארה"ב.

מושב מקביל 1: כיצד ניצור תיקון עולם? חוויה ושיח על תודעה, קיימות, יהדות ומבנים חברתיים

יו"ר: פרופ' רם פישמן, החוג למדיניות ציבורית באוניברסיטת תל אביב

הפאנל יתקיים בצורת שיח יעסוק בקשר שבין שינוי תודעתי והתפתחות פנימית ברמת האינדיבידואל לבין שינוי חברתי או פוליטי. האם אנו יודעים כיצד שינוי פנימי פרטי מתבטא ברמת החברה כולה? האם הוא יכול לסייע לפתח חברה צודקת יותר, חומלת יותר ומקיימת יותר? האם הרחבת התודעה של הפרט יכולה או צריכה להיות חלק מהאסטרטגיות שלנו כדי לפתור את האתגרים העולמיים המגולמים ב (SDGs) Sustainable Development Goals, - 17 היעדים של האו"ם לפיתוח בר קיימא?

המושב יתחיל עם דברי פתיחה של פרופ' רם פישמן אשר יציג את נושא המושב ואת השאלות הגדולות העומדות בבסיסו תוך קישור התפתחויות בחקר הפנימי לאתגרים הבערים של עולמנו. לאחר מכן, הרב יוסי פרומן ידון בגישה היהודית לנושא המושב ויעביר פעילות מודרכת חווייתית בהקשר זה במשך כחצי שעה. הרב פרומן ידון בשאלות כגון: איזה חברה מכוננת הרחבת התודעה? איך היחס לאחר תורם לתהליך העבודה הפנימי? שאלות אלו נוגעות באחד המתחים הבסיסיים המאפיינים את העולם היהודי: היחס שבין הציר האנכי שבו (בין אדם למקום) ובין הציר האופקי שבו (בין אדם לחברו). בפגישה נדון בעצה אחת של גדול המקובלים - האר"י הקדוש, הנוגעת לממשק בין הצירים הללו, ונתרגל בפועל את היישום שלה. לבסוף, פרופ' רם פישמן יקיים דיון פתוח עם פרופ' עופר ארזי ובהשתתפות הקהל על הקישורים המעשיים בין עבודה פנימית לשינויים החיצוניים החברתיים והפוליטיים הדרושים בעולם, ומה מדעי החברה יודעים להגיד על הקשר הזה, אם בכלל.

דוברים בפאנל:

פרופ' רם פישמן הוא חוקר קיימות גלובלית אשר מוביל מחקרי שטח רבים על אתגרי מזון מים ואנרגיה בעולם המתפתח. הוא מייסד מעבדת ניצן שמטרתה מינוף חדשנות ישראלית לטובת אימפקט חברתי וסביבתי. רם מתעניין בגישות אתיות פילוסופיות ודתיות לפיתוח חברתי כלכלי והשתתף בכנסים בחנלאומיים בנושא בבהוטן, הודו, הותיקאן ויוון.

פרופ' עופר ארזי הוא איש סגל בחוג למערכות מידע באוניברסיטת חיפה, וחוקר את הממשק שבין חברה וטכנולוגיה. עפר הוא ראש מערך חדשנות וקיימות ומוביל את היוזמה של אוניברסיטת חיפה לקידום קידום נושא הקיימות במחקר, בתכניות לימוד ובהתנהלות הפנימית של המוסד.

הרב יוסי פרומן הנו ראש ישיבת אור-תורה מחניים בגוש עציון. מנחה סדנאות תפילה ועבודה פנימית שחותרת למגע עם האינסופי והחופשי שמעבר, ובחזרה לכאן.

מושב מקביל 2: מדיטציה, רוחניות, תנועה, אמנות – והכל בפסיכותרפיה

יו"ר: פרופ' יורי גידרון, פסיכולוגיה רפואית. החוג לסייעוד, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה

המושב יעסוק ביישומים של תרגול מדיטציה בפסיכותרפיה, בטיפול ממוקד חמלה הכולל תנועה וטיפול באמנות חזותית, ובמחקר אודותם. חדשנותו של המושב מצויה בהתבוננות מולטידיסציפלינרית על השפעות ותפיסות המדיטציה, בהתערבות בסוגי טיפול פסיכותרפויטי שונים ובחינתם דרך מתודולוגיות מחקר מגוונות. זאת, תוך חיבור למקורות הרוחניים של תרגול המדיטציה, כגון זן

בודזים ואמנויות לחימה, ודרך שילוב מדיטציה עם תהליכי יצירה באמנות חזותית. המושב יחל בסדנה חווייתית של תרגול תנועת בעקבות משל הזן "עשר תמונות רועה ושור". בהמשך יוצג מחקר שבחן השפעה של מדיטציה בטיפול על אפקט רגשי ועל סינכרון פיזיולוגי בין מטפל למטופל, ולאחריו מחקר שעסק בתרגול מדיטציה בשילוב ציור וצילום במסגרת קבוצתית. בסיום יערך דיון עם הקהל.

הצגה 1: צעדים קטנים בקשיבות

ד"ר איריס גרוס-כהן, מטפלת בתנועה, מתמחה בפסיכותרפיה מבוססת מיינדפולנס ומדריכה למטפלים מטעם יה"ת. אוניברסיטת חיפה, בית הספר לעבודה סוציאלית.

סדנה חווייתית המציגה שילוב מעשי של תנועה מודעת וקשיבות. המשתתפים יתנסו במגוון תרגילים המבוססים על עקרונות מרכזיים בעולם הקשיבות: נוכחות בהווה, קבלה ללא שיפוט, חמלה עצמית ומודעות לקשר הבינאישי. הסדנה מציעה היכרות ראשונית עם כלים פשוטים ונגישים המשלבים תנועה וקשיבות, ומדגימה את הפוטנציאל הטיפולי שלהם לתמיכה בצרכים פסיכותרפויטיים. מתאימה לכל רמת ניסיון וכושר גופני.

הצגה 2: סנכרון פיזיולוגי בין מטפל ומטופל והערכת האפקט בטיפול

פרופ' עפרה ולטר, המרכז הבינתחומי לחקר האומנויות והרוח: טיפול, חינוך וחברה, והפקולטה לחינוך, המכללה האקדמית תל-חי

גב' עירית שוחט, מטפלת באמנות, M.A., המכללה האקדמית תל-חי

פרופ' יורי גידרון, פסיכולוגיה רפואית. החוג לסייעוד, הפקולטה למדעי הרוחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה

המחקר בדק את הסנכרון הפיזיולוגי בין מטפלים ומטופלים על ידי מדידת שונות קצב הלב (HRV) מדד של פעילות עצב הואגוס המשקף חוסן פסיכו-ביולוגי, במסגרת מפגשי טיפול שכללו תמיכה רגשית בשילוב עם מדיטציה, לעומת מפגש עם תמיכה רגשית בלבד. עדויות קודמות מדגישות את תרומתה של הברית הטיפולית על התוצאות הקליניות, אך תרומתה הייתה מתונה. סנכרון פיזיולוגי מציע פרספקטיבה חדשה להבנת האינטראקציה בין מטפלים למטופלים והשפעתה על הטיפול. הליך: מחקר ניסיוני זה כלל 40 משתתפים שחולקו אקראית לקבוצות ניסוי במפגש טיפולי עם מדיטציה וקבוצת ביקורת במפגש טיפולי עם תמיכה רגשית בלבד. המחקר היה ניסוי - בתחילת המפגש, במהלכו ובסופו נמדד HRV והועברו שאלונים לדירוג האפקט בהערכת הסיטואציה הטיפולית. תוצאות: לא נמצאו הבדלים מובהקים בסנכרון שונות קצב הלב HRV בין הקבוצות בתחילת המפגש או בסיומו. עם זאת, בקבוצת המדיטציה בלבד, השינויים ב HRV של המטפלים במהלך ואחרי המפגש ניבאו בצורה משמעותית את ההערכות הרגשיות של המטופלים כלפי הטיפול. עלייה ב HRV של המטפלים הייתה קשורה לחוויה רגשית חיובית יותר אצל המטופלים ולירידה בתחושות שליליות. קשרים אלה לא נמצאו בקב' הביקורת. מסקנות: ממצאים אלו מדגישים את תפקידה הייחודי של מדיטציה בהקשרים פסיכופיזיולוגיים ומדגישים את השפעת המצב הפיזיולוגי של המטפלים על החוויה הרגשית של המטופלים. התוצאות מצביעות על כך שמדיטציה יכולה לשפר את התוצאות הטיפוליות על ידי שיפור ההתאמה הפיזיולוגית בין מטפל למטופל, אך נדרש מחקר נוסף בתחום עם יותר פגישות ומדידות לאורך זמן.

הצגה 3: קשובות לציור שלהם

דר' נטע רם-ולסוב, מטפלת באמנות. מתמחה בפסיכותרפיה מבוססת מיינדפולנס. המרכז הבינתחומי לחקר האומנויות והרוח: טיפול, חינוך וחברה, המכללה האקדמית תל-חי. התוכנית לתואר שני בטיפול באמנות, המכללה האקדמית אונו

מחקר חלוץ אודות ההשפעה הנתפסת של התערבות חד-פעמית בטיפול באמנות מבוססת מיינדפולנס בקרב סיעות לגיל הרך. סיעות לגיל הרך מתמודדות פעמים רבות עם לחץ ושחיקה בעבודתן. מחקר זה עסק בהשלכות של התערבות קבוצתית חד-פעמית בטיפול באמנות מבוססת מיינדפולנס בקרב סיעות לגיל הרך, דרך סדנה שכללה תרגול מדיטציה בישיבה ובהליכה בשילוב עם יצירת אמנות בציור ובצילום. מחקר איכותני זה כלל מדגם נוחות של 16 סיעות לגיל הרך, שהתנדבו לקחת חלק במחקר לאחר השתתפותן בסדנה שנערכה במסגרת תוכנית הכשרה לסייעות. על מנת לחקור את חווייתן מההתנסות הקבוצתית החד-פעמית בטיפול באמנות מבוססת מיינדפולנס נערכו ראיונות חצי-מובנים. השאלות בראיון התמקדו במיינדפולנס, בהבנת המשגה וחוויית התרגול, ובתרומה האפשרית של ההתנסות לחיים האישיים והמקצועיים. מניתוח תמתי עלה כי תרגולי המיינדפולנס בסדנה נתפסו על ידי הסייעות כבעלי השפעה בארבעה מישורים: החושי, הרגשי, הקוגניטיבי והמטא-קוגניטיבי, וההתנהגותי. מרכיבים

בסדנה, כגון תרגול מדיטציית מיינדפולנס בישיבה ובהליכה, יצירת אמנות חזותית ושיתוף קבוצתי, נתפסו על ידי הסייעות כתורמים בארבע תחומים: התפתחות אישית ומקצועית, עבודה עם ילדי הגיל הרך, עבודת צוות עם עמיתות, ותקשורת עם הורי הילדים. ממצאי המחקר תורמים להעשרת הספרות המועטה שקיימת כיום. אודות רוחה נפשית של סייעות לגיל הרך והדרכים האפשריות לתמיכה בהן.

מושב מקביל 3: חלימה כמסע בין מצבי תודעה

יו"ר: **יאיר לביא**, פסיכותרפיסט ממוקד גוף וטראנס פרסונלי, הפקולטה לחינוך אוני' חיפה

מושב זה עוסק בחקר החלימה כגשר ייחודי בין מצבי תודעה מגוונים, תוך שילוב בין גישות מדעיות, פסיכולוגיות, ורוחניות. החלימה, על מופעיה השונים, מספקת הצצה ייחודית לתהליכים נוירולוגיים, רגשיים ותודעתיים, כמו גם לאפשרויות התפתחות אישית ורוחנית. המושב משלב הרצאות אקדמיות לצד פעילות חווייתית, ומציע הסתכלות רב-תחומי על הקשרים בין חקר התודעה, חוויות חלימה וחלימה מודעת, והשימוש השמאני בחלומות ככלי לגילוי עצמי. המושב יכלול 3 הצגות, שתיים מהן מחקריות (סקירה ומחקר אמפירי) ואחת חווייתית. בהרצאה הראשונה ד"ר רז אבן, יציג ניתוח מעמיק של מצבי תודעה שונים תוך הדגשת מעמדו הייחודי של החלום כמעבדה אישית לחקר התודעה. בהרצאה השנייה תציג שרון יקים את ההתפתחות המדעית של חלימה צלולה ושימושיה במחקר אקדמי. ההרצאה תלווה בהדגמה חיה של מדידה אלקטרופיזיולוגית ואיתות חלימה צלולה בערות על ידי אוהד חבשוש. בפעילות השלישית, שמואל שאול יזמין את המשתתפים לחקור את מרחב החלימה מהזווית השמאנית, תוך למידה חווייתית של כלים להתפתחות אישית דרך חלומות. המושב מזמין את הקהל למעורבות דרך שאלות ודיון קצר בסיום כל הצגה וכן מעורר מחשבה על הדרכים בהן ניתן ליישם את תובנות החלימה בחיי היום-יום.

הצגה 1: מצבי תודעה מגוונים בעת חלימה

ד"ר רז אבן, פסיכיאטר ופסיכותרפיסט

מצב התודעה שלנו איננו קבוע, אלא משתנה. באופן הרגיל אנו חולפים בין שלוש רמות עיקריות של תודעה: ערות רגילה, שינה נטולת תודעה (שכונתה בעבר "מוות קטן") ושינה עם חלומות – מצב שבו התודעה ערה ועזה, אך מערכת התפישה שלנו מכוונת לתכנים פנימיים במקביל לחסימת התפישה החושית של העולם. אף שאנו רגילים לעבור שלבים אלו מדי יום, הם מעלים קושיות רבות, הן פילוסופיות והן מדעיות. ביניהן: כיצד ייתכן שהתודעה שלנו "מהבהבת", מופיעה ונעלמת? כשאנו שרויים במצב שינה נטולת תודעה (או אף במצב קיצוני יותר – בתרדמת (coma)), באיזה מובן אנו ממשיכים להתקיים? נוסף על שלושה מצבי תודעה עיקריים אלה, ישנם מצבי תודעה רבים נוספים, שחלקם חריגים (מתחומי הפסיכופתולוגיה – כגון דליריום, פסיכוזה, דיסוציאציה) וחלקם מיוחדים או "גבוהים" יותר, שיש בהם ניסיון מכוון להעצים את התודעה (כגון מדיטציה) או ברגעים פורים במיוחד של יצירה. לחלום יש מעמד מיוחד. זהו מצב תודעה חריג, שלו תכונות מפתיעות, שלא לומר "חלומיות", מצב שבו מוחנו הישן בונה עולמות וירטואלים שלמים, המפתיעים אותנו בכל פעם מחדש. מאחר שזהו מצב שכיח ורגיל, אנו נוטים להפחית בחשיבותו. צעירים מרחיקים עד הודו כדי להתנסות בפטריות ההזיה האקזוטיות ביותר, אבל ה"אוצר" נמצא אצלנו בכל לילה במיטה. החלימה היא המעבדה הפרטית שלנו להבין את תהפוכות מצבי התודעה.

הצגה 2: איך מודדים חלום? - חלימה צלולה בראי המדע

שרון יקים, דוקטורנטית במסלול מדעי המוח וחישוביות וחוקרת שינה באוניברסיטה העברית במעבדה לחקר תודעה של דר' ענת ארזי. חולמת צלולה מנוסה.

אוהד חבשוש, מוביל סדנאות והרצאות, יוצר תוכן וקהילת החלימה הצלולה הגדולה בישראל. עוזר מחקר באוניברסיטה העברית, במעבדה של דר' ענת ארזי לחקר תודעה.

שינה מאופיינת במודעות נמוכה יותר לסביבה, ובחלומות בהם נשכחים ומעוותים נסיבות חיי הערות. לעומת זאת, חולמים צלולים מבחינים בכך שהם חולמים בזמן החלום והבנה זאת מלווה בזיכרון אוטוביוגרפי של חיי הערות, יכולת להשפיע על תוכן החוויה

ואפילו ביצוע מחוות גופניות יזומות באמצעות הגוף הישן. המחקר המדעי של החלימה הצלולה נוגע בקושי אמפירי מהותי: כיצד ניתן להדגים חוויה סובייקטיבית כמו מודעות בזמן חלום, באמצעות מדידה בעלת תוקף ומהימנות? בהרצאה זו אסקור את ההתפתחות המדעית בתחום, החל מהדמונסטרציה המדעית הראשונה של חלומות צלולים בשנות ה-70, ועד למחקר בן-ימינו בו חולמים צלולים תקשרו דו-כיוונית בשידור חי מנבכי החלום עם מדענים ואפילו אחד עם השני (et al. 2021, Current Biology). ההרצאה תלווה בהדגמה חיה של מדידה אלקטרופיזיולוגית ואיתות חלימה צלולה בערות, ותראה תוצאות של מערך ניסוי המאפשר תקשורת עם נבדקים בעודם חולמים צלול באמצעות הפעלה יזומה של תנועות עיניים ושרירים נוספים, ממיטת השינה בביתם.

הצגה 3: מסע שמאני אל מרחבי החלימה

שמואל שאול, לומד ומלמד שמאניזם, ועורך מסעות רוחניים בארץ ובעולם

על פי הגישה השמאנית יש פער בין התודעה של האדם החולם חלום לבין זו המנסה להבין, לפרש או לפתוח אותו. אומנותו של השמאן היא לסייר בעולמות והרבים השונים של הבריאה, לכן השמאן יוצא בתודעתו למסע וחוזר למרחב החלום, על מנת להעיר אותו מחדש, על מנת להאיר אותו ולגלות את המתנות והאורות שהחלום מביא. על פי הגישה השמאנית מרחב החלימה מאפשר לאדם לחוות חוויות ללא גוף, בלי חוקים מגבילים, ובעיקר כאלה המשקפים את מידת האמת באופן יותר עמוק ובהיר. בעולמו של השמאן יש סוגים שונים של חלומות, חלומות תסריט, חלומות אנרגטיים, חלומות אינטראקטיביים בהם השמאן פוגש אנשים, נשמות וישויות אחרות וחלומות נבואיים. באומנותו השמאן מאמין שבכל חלום גם אם הוא סיוט לילי מסתתר אור, ומתנה עבור החולם. הכוונה של השמאן היא לחזור אל מרחב החלימה ולסייר בו באופן המתאים לסוג החלום על לפתוח את החלום, לגלות את המתנות שהוא מביא ולעשות להם אינטגרציה לחיי היום יום. במהלך ההרצאה, נדבר ונלמד כיצד לחזור ולהעיר את מרחב החלום, כיצד להבחין בין סוגי החלום השונים וניתן כלים המאפשרים לגלות את מתנותיו של החלום.

מושב מקביל 4: "והחקמה מאין תמצא" – תורת הקבלה כתורת תודעה

יו"ר: פרופ' רון מרגולין, החוג לפילוסופיה יהודית והתכנית למדעי הדתות, אוניברסיטת תל אביב.

המושב יציג מגוון היבטים של תיאוריה ופרקטיקה של עבודת התודעה בקבלה. ביסוד הדברים עומדת ההנחה כי תורת הקבלה פיתחה מתודות חשיבה, טכניקות ומסורות ביצוע המציגות תפיסת תודעה מפותחת ומובחנת. בחינה של תורת הקבלה מפרספקטיבה ובתוך הקשר של חקר התודעה, מעלה משמעויות עקרוניות לחקר התודעה. עבור קהל ישראלי, החושב ומדבר בעברית – השפה מתוכה עולה תורת הקבלה, הדברים משמעוטיים על אחת כמה וכמה, בהיות הקבלה קורפוס החשיבה המרכזי וכמעט בלעדי, אשר מציג מסקרת תיאורטית ויישומית לתודעה בשפה העברית.

המושב יפתח בהרצאתה של תחיה פרומן, החוקרת את עבודת התודעה בתפילה בספר הזוהר. ההרצאה השניה, מאת גיא בירן, תעסוק ברצון ככוח מרכזי בתודעה, מפרספקטיבה רחבה של איש תיאטרון החוקר ומתרגל בעולמן של הקבלה ומסורות הינדואיסטיות. חלק זה יכלול התנסות חווייתית בשיתוף הקהל. המושב ייחתם בהרצאתו של יהונתן נחשוני, שיציע תשתית למפגש מחקר בין תפיסות והנחות יסוד אודות התודעה מראשית הקבלה ובמחקר המדעי בן זמננו. כתלות בזמן שיעמוד לרשותנו, ייתכן שגם חלק זה יכלול היבט התנסותי כמדיטציה קבלית.

הצגה 1: " ובלבד שִׁיכּוּן אָדָם אֶת דַּעְתּוֹ לְשָׁמַיִם": כוונות התפילה ותנודות התודעה

תחיה פרומן, המחלקה למחשבת ישראל, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

ההרצאה תעסוק בתפילת שמונה-עשרה מזווית ייחודית המחברת בין מחשבה קבלית לתהליכים פנימיים של התודעה. התפילה, לפי תפיסת המקובלים, אינה רק אוסף של מילים ותכנים אלא מתמקדת גם בצורה ובעומק הפנימי שלה. בדומה לרעיונות המופיעים בסטורות היוגה, היא מתמקדת ב"תנודות התודעה" – התנועות הפנימיות והמחשבתיות המתרחשות במהלך התפילה. נתחיל

בהיכרות עם תפיסת העולם הניאו-אפלטונית, שמחלקת את המציאות לשלושה ממדים: העולם החושי, העולם שמעבר לחושים (סופר-סנסורי), ועולם הרוח הטהורה. על בסיס זה נבחן את רעיון הדמיון, כפי שתיאר אותו הפילוסוף הנרי קורבין, ככלי שבאמצעותו האדם פועל בעולם הרוחני. נעמיק בהבנת תנועות התודעה הללו, ונבחן כיצד הן קשורות לתפיסת המקובלים, שרואים בתפילה תהליך רוחני דינמי של עלייה וירידה המוביל להתעלות רוחנית. בהמשך, נבחן את ההשפעות הניאו-אפלטוניות על המיסטיקה היהודית, עם דגש על השכינה כמרחב תיווך או מצע דמיון שמחבר בין העולמות. נתמקד בהכוונה הפנימית בתפילת שמונה-עשרה, שבה האדם מכוון את מחשבותיו ואת תנועות התודעה שלו דרך הברכות והתבניות הקבליות. לבסוף, נדבר על מבנה מערכת ההיכלות, שמופיעה בספרות הקבלית, ועל איך הדינמיקה של עליות וירידות בתפילה משקפת תהליך מיסטי עמוק המאפשר לאדם להגיע למגע רוחני גבוה. יחד, נחשוף את המשמעות הרוחנית שמסתתרת בתפילה כתהליך תודעתי עשיר ומורכב.

הצגה 2: רמח"ל, סטניסלבסקי וקרישנה: מודלים רוחניים-נפשיים בשאלת הרצון

גיבירן, במאי תיאטרון, מנהל אמנותי ומורה למדיטציה

קונסטנטין סטניסלבסקי (שחקן ובמאי, מייסד ב-1898 את "התיאטרון האמנותי של מוסקבה") פורש בספרו החשוב **עבודת השחקן על עצמו**, את משנתו פורצת הדרך אודות מנגנון הפעולה האנושי בכלל והרצון בפרט. סטניסלבסקי לא היה הראשון לעסוק בסוגיית הרצון. קדמו לו, בין היתר, ענק הרוח ר' משה חיים לוצאטו (נולד 1707). בספרו **דעת תבונות** ממשיג רמח"ל את אופני הנהגת העולם והאדם, במונחים "הנהגת הייחוד" ו"הנהגת המשפט". אלו מבטאים את הרצון העליון, המוביל את העולם לשלמות. **בבהגוד-גיתה**, ספר הספרים של הפילוסופיה היהודית מהמאות האחרונות שלפנה"ס, קרישנה, בתפקיד המורה המואר, מרביץ תורה בארג'ונה, שנאלץ לצאת למלחמה מול בני דודיו הרשעים. בשיחתם המתמשכת חושף בפניו קרישנה, בין יתר הדברים, סודות נפלאים אודות פעולת האדם בעולם. שלושת הספרים נכתבו כדיאלוג בין מורה ותלמיד: **בעבודת השחקן** שם סטניסלבסקי בפיו של התלמיד שאלות למאסטר, סביב פנימיות המשחק על במה. רמח"ל כתב את **דעת תבונות** כדיאלוג בין הנשמה המבקשת תשובות על שאלות בוערות של קיום ואמונה, ובין השכל, בתפקיד המורה. **הבהגוד גיתה** היא שיחה בין מאסטר ותלמיד, אשר רגע לפני יציאה לקרב מאבד את עשתונותיו וזקוק להכוונה מיידית.

בהרצאתי אחלוק מעט מנסיוני במדיטציה ברוח **האדוויטה – Non Duality**, ואגע ברבדים השונים של הרצון, כפי שהתבררו לי מלימוד בספרים אלו, בשנות המחקר שלי בתיאטרון, ומשהייה במחיצת המורה המואר שלי בהימלאיה, סוואמי שייאם. נדבר על הסמוי והגלוי ברצון האנושי, ועל ארבע רמות הפרד"ס במנגנון הפעולה.

הצגה 3: "ואי זה מקום בינה?" שאלת הלוקליזציה של התודעה בין תורת הקבלה למדע החדש

יהונתן נחשוני, המחלקה להיסטוריה של עם ישראל, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

שאלת מיקומה של התודעה עומדת ביסודן של מחלוקות ערות במסורת המערבית, ומשמעותיה קובעות את סדר השיח בזירת חקר התודעה במדע המודרני. האם היא נמצאת במוח, או במערכת העצבים כולה? האם היא תחומה בגבולות הסובייקט או חוצת-מיקומים? ומהו מעמדה ביחס לחומר הפיזיקלי? בהרצאה הנוכחית נביא לדיון כמה מהנחות היסוד אודות התודעה במדע המודרני ובראשית הקבלה, ונבחן כיצד המענה לשאלת המיקום קובע את מתודולוגיות המחקר, את גבולותיו ואת ממצאיו. השאלה עליה נבקש להציע תשובה נוגעת לאפשרות הדיאלוג הבין-תרבותי בין שתי מסורות מחקר ותיקות אלו, ועל האופק המחקרי שמזמן שיח כזה.

מושב מקביל 5 - תקשור ומדע: הילכו שניהם יחדיו?

יו"ר: פרופ' עודד מימון, הפקולטה להנדסה, המעבדה לחקר תודעה ולוגיקה רכה, אוניברסיטת תל אביב

בפאנל נציג איך ניתן לחקור תקשור באקדמיה. נפרט את הקשר בין מתמטיקה ותודעה ואיך הוא מתחבר לתקשור בתיאוריה ובמעשה. לתופעת התקשור שורשים רבים בהיסטוריה האנושית והיא איננה משויכת לתרבות או עם ספציפיים. זוהי תופעה מרתקת החובקת עולם ותרבויות ומחברת את עולמות הרוח לחיים על פני האדמה. פרופ' ג'ון קילמו הגדיר בספרו תקשור כ-"העברת מידע

ממקור הנמצא בדרגה אחרת או במימד אחר של מציאות. מציאות זו שונה מהמציאות הפיזית, כפי שאנו מכירים אותה, והמידע אינו מגיע מהשכל הרגיל (mind) או מהעצמי (self) של המתקשר."

בפאנל יציגו רותם מידן ולימור שמש את שיטות המחקר הייחודיות במסגרת עבודת הדוקטורט של כל אחת מהן, וכן תוצגנה תוצאות ביניים (החלק התיאורטי של המושב). יפה שביט תדגים את החיבור בין עולם הרוח ועולם החומר ותציג תקשור באמצעות סמלים אנרגטיים והדהוד תדרים. נורית אלדר תספר כיצד הגיעה מתוך עולם רציונלי אל עולם התקשור, ותערוך תרגיל בהשתתפות הקהל בו תדגים איך יכולת התקשור טמונה בכל אחד ואחת מאיתנו. עודד מימון ישתף על מחקרו בתחום התודעה והמתמטיקה הרכה, ואיך התשתית המתמטית החדשה יכולה להוות בסיס למחקרים בעולם התקשור. מחקר שיסודותיו פורסמו ב-10 מאמרים מדעיים בחמש שנים האחרונות ובספר Klein and Maimon, Foundations of Soft Logic, Springer publ. 2024. הפאנל יורכב מהצגות המחקרים והדגמות התקשורים ואז יפתח לשאלות ותשובות מהקהל.

דוברים בפאנל:

עודד מימון, פרופ' אמריטוס באוניברסיטת תל אביב ולפני כן ב MIT בארה"ב. פירסם חמישה עשר ספרים בבינה מלאכותית ובמחקר תודעה. למחקריו מעל 20,000 ציטוטים. שימש כפרופסור אורח בעולם (Stanford, BHU, UNAD, Tsinghua). מנחה אקדמי של מעל מאה סטודנטים לתארים מתקדמים, רבים מהם בכירים באקדמיה (פרופסורים מומיניון) ובתעשייה. עודד זכה בפרסים רבים באקדמיה ובתעשייה, ביניהם ציון לשבח ממשד ראש הממשלה (2008) ופרס האקדמיה למפעל חיים (2021).

על סמך ידע תיאורטי ומעשי עודד כותב עכשיו ספר על המטאפיזיקה של התודעה (שכולל חוויות שמושגות באמצעות תיקשור והאינטגרציה שלהם לחיים). ההרצאה תכלול תיאור חווית תפיסת האינסוף למול האין, חווית המלוא המתמלא ומתרוקן, וכיצד אנו תופסים את המציאות וחווית החיים דרך פריזמה זו.

רותם מידן, חוקרת לדוקטורט בביה"ס לטיפול יעוץ והתפתחות האדם, הפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה, בהנחייתה של פרופ' עפרה מייזלס. מחקרה של רותם מגבש תובנות ממסרים מתוקשרים של יישויות על חווית הקיום ומשמעות החיים. רותם הינה פסיכותרפיסטית אינטגרטיבית בעלת ניסיון בטיפול ובהדרכה וכן מהנדסת בהכשרתה מאוניברסיטת תל אביב. במסגרת המחקר רותם משלבת תחומי ידע לצורך הבנת משמעות החיים ומקור האנרגיה הקיומית.

בהרצאה יוצג מחקר חדש ופורץ דרך, והפרדיגמה החדשה של התהוותו ואיסוף הנתונים. ישותפו תובנות ראשוניות של המחקר על משמעות הקיום, מבנה היקום והיווצרות חווית הפעימה בין מימדי החיים. במסגרת ההרצאה תוצג המחשה (ויזואלית) של מרחב הקיום כפי שעולה ממידע מתקשר.

לימור שמש, חוקרת לדוקטורט בביה"ס לטיפול יעוץ והתפתחות האדם, הפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה, בהנחייתם של פרופ' אביבה ברקוביץ'-אוחנה ופרופ' עודד מימון. עורכת מחקר נירופנומנולוגי על תקשור. לימור תעביר רקע על תופעת התקשור, והחיבור בין תקשור למחקר ומדע וכיצד הוא מתאפשר.

בהמשך תציג את עיקרי מחקרה: האם המוח פועל בצורה שונה בזמן תקשור? והאם ישנם דפוסים חוזרים ל"חווית התקשור" אצל מתקשרות שונות? המחקר של לימור משלב בין דאטא אובייקטיבי- מדידות של EEG לדאטא סובייקטיבי- ראיונות פנומנולוגים. לימור תציג ממצאים ראשוניים מתוך המחקר- תמות מרתקות שעלו מתוך ניתוח הראיונות, ותוצאות ראשוניות של ניתוח הרישומים המוחיים.

יפה שביט, מלווה רוחנית, מורה לשיטות גוף-נפש ומתקשרת. משתמשת בסמל אנרגטי – אש התמיד לריפוי והתמרת אנרגיה. הדהוד תדרי קול לריפוי והכוונה. יפה משתתפת במחקר של רותם מידן, ובהרצאתה תספר ותדגים את החיבור בין עולם הרוח ועולם החומר ועל שימוש בכלים שברשותה לריפוי ואיזון ברמה האישית והקולקטיבית ויצירת הרמוניה רב ממדית.

נורית אלדר הינה מייסדת בית הספר לפיתוח האינטואיציה והתקשור, מדריכה ומכוונת אנשים בדרכם, מנחת סדנאות וקורסים להתפתחות ומימוש עצמי. אדריכלית בוגרת הטכניון, בעלת תואר שני מאוניברסיטת לסלי בטיפול בשילוב אמנויות ורס"ן (במיל) בחיל האוויר. נורית משתתפת במחקר של לימור שמש ותציג את סיפורה המרתק על איך הגיעה לעולם התקשור וגם תערוך תרגיל חוויתי בו הקהל יתנסה בחיבור לתקשור.

מושב מליאה 3: מרחבי רוחניות בעתות מלחמה

יו"ר: פרופ' עפרה מייזלס, פרופ' אמריטוס לפסיכולוגיה בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה

במושב נפתח שער למלחמה שאנו חווים מה 7 לאוקטובר 2023 והכאב והשבר האישי והקולקטיבי הקשים מנשוא עבור רבים. אבל, במקביל נביא בעיקר הרבה תיקווה ואהבה. הנסיבות הטראומטיות הללו הובילו אנשים רבים לזהות את הכשרונות והיצירתיות השופעת הטמונים בהם ולקדם עשייה מיטיבה ומדהימה. עשייה זו כללה היפתחות למרחבי רוחניות ועוצמה שונים, כגון ההסכמה להיפתח ללא נודע, שהייה בטבע והשפעתו המיטיבה, ההנאה והריפוי של האומנויות והמוזיקה, היכולת להקשיב פנימה לגוף, לנפש ולתודעה, וגם התובנה שלאדם יכולת לרפא את עצמו. מתוך כל אלו ניתן היה לאפשר תהליכי טרנספורמציה מיטיבה.

ללא תיכנון מראש, נבנו ונאספו תובנות רבות על שילוב מרחבי רוח בתהליכי ריפוי, ועל כך שיש הרבה דרכים לדעת, וכדאי, ממש כדאי להיפתח ולהכיר אותם. בנושאים אלו נעסוק במושב.

הצגה 1: רוחניות ולחימה: סט, סטינג והמשבר המוסרי

מיכאל הופמן, סרן במיל, מנחה מעגלי אינטגרציה, מרצה ומלווה תהליכי הכנה ועיבוד לחוויות משנות תודעה. בוגר ההכשרה לפסיכותרפיה מבוססת מיינדפולנס תחת "מרכז המיינדפולנס המדברי" של דר' עודד ארבל. עוסק בהדרכת קבוצות וחינוך בלתי פורמלי מעל לעשור. מוביל קהילת "מדברים פסיכדליה" ומייסד שותף של "המעגל הפסיכדלי" ו"הפורום הישראלי למחקר פסיכדלי". BA במדעי ההתנהגות, MA ביעוץ ארגוני.

בעוד שרבים מאיתנו מכירים את החוויה והדרך הרוחנית, מעטים פגשו את חווית הלחימה ואת ההתנגשות בין השניים. מצד אחד ההתנגשות הזו יוצרת משבר של ממש - המשבר המוסרי. מצד שני, התרגול והגישה הרוחנית יכולה לתת מסגרת תומכת לחווית הלחימה ולאפשר למצוא את האור גם במקומות החשוכים ביותר. בהרצאה שלי אני רוצה לקחת אתכם למסע קצר לחוויה של לוחם בעזה. אבל לא כל לוחם, לוחם שמכיר את הדרך הבודהיסטית ואת החוויה הפסיכדלית, את המושגים המאפיינים את החוויה הרוחנית, את השיאים וההתהומות שלה... את חווית האחדות ואת החמלה האינסופית שאי אפשר לתאר במילים. במהלך ההרצאה נבחן את המושג "פגיעה מוסרית" ואת אבחנת החסר שלו בחברה שלנו בכלל ובטיפול בפרט. מתוך העיניים הצופות במשקפת או אולי עצמות ברגע נדיר של התבוננות פנימית אנסה לשאול את השאלות המורכבות ביותר שאני עדיין ממשיך לשאול את עצמי: "האם זה הכרחי? האם אני אשם? איך העבודה השחורה הנוראה הזו יכולה להתקיים עם האור הלבן של הפסיכדלים? מה יהיה עם הקהילה שלנו? ומה עם האנושות כולה?" לחלק מהשאלות האלו יש לדעתי תשובות, ועל חלק ננסה לענות יחד ולחוד - כל אחד ואחת עם התשובה שלה ושל. לסיום, בנימה אופטימית, נדבר על על צמיחה פוסט טראומתית ועל האפשרות לצמוח מהמשברים הגדולים ביותר בחיינו.

הצגה 2: ריפוי תודעתי של גוף-נפש פרוח מטרומה

שאולי פז מנכ"ל בית חולים "מדיקל קר", מייסד שיטת טיפול אינהיל (INHEAL) לריפוי תודעתי של גוף נפש רוח מטרומה ומחלות קשות.

ציפי רז, יוצרת מפיקה ובמאית של סרטים דוקומנטריים. עוסקת בקולנוע החוקר תודעה. יצרה את הסרט השדה 1 האחד, ובהפקה של מפרויקטים נוספים בתחום החיבור של מדע ורוח.

בהרצאתו, שאולי יציג את שיטת הטיפול הייחודי והטינטגרטיבי אשר פיתח וביה"ח "מדיקל קר" מיישם - שיטת טיפול אינטגרטיבי בשם אינהיל (INHEAL) לריפוי תודעתי של גוף נפש רוח מטרומה ומחלות קשות. במשך 5 שנים עברו את סדנת אינהיל במדיקל קר אלפי חולי סרטן ופירומיאלגיה, וב- 2022 נערך מחקר בראשות פרופסור ניר פלד, מנהל המערך האונקולוגי בבית חולים שערי צדק, הבוחן 80 חולות סרטן השד שעברו את שבוע החלמה במדיקל קר, והתוצאות מפתיעות ברמת השיפור במצבם. לאחר ה 7 באוקטובר התמקד שאולי בטיפול בחיילי מילואים שהשתתפו בלחימה. בין שאר עיסוקיו הרבים בתחום הרפואה, שאולי גם מנכ"ל עמותת אמפא (ארגון מרפא אינטגרטיבי) שמפעילה סדנאות למניעת פוסט טראומה בקרב חיילי מילואים ומפעילה מרכז חוסן לטיפול באזרחים נפגעי פעולות איבה במסגרת הקואליציה לטרומה. שאולי יציג את עקרונות שיטת אינהיל לטיפול בטרומה ואת

תוצאות הטיפול והשיפור שנערך בקרב חיילי המילואים שהשתתפו במלחמה. ציפי תספר בקצרה על הפרויקט האחרון, הסרט "שדה של סליחה" המתעד במשך שנה (לפני פרוץ המלחמה) תהליך עצמתי של ריפוי דרך תודעה במרכז הרפואי 'מדיקל קר'.

הצגה 3: שהמקום ירפא אותך

ד"ר לייזה נאור, PhD, חוקרת טרנספורמציה חיובית, מטפלת בטבע ועו"סית שיזמה והקימה את "מרחב מרפא" חוות רונית ב-9.10. כמענה אינטגרטיבי מיידי לטראומה. לייזה הקימה ומנהלת את "דרכים לדעת" מרכז לתרפיה בטבע ומסעות ריפוי וחניכה

הרצאה זו תעסוק ביצירת "מקום" לריפוי שהינו מרחב פיזי, בעל איפיון ייחודי שמאפשר לרוח ולטבע להיות שותפים בהתמודדות האדם עם טראומה ואבל כפי שבא לידי ביטוי ב"מרחב מרפא" חוות רונית. "מרחב מרפא" הוקם ב-9.10 והעניק מענה נפשי אינטגרטיבי ומיידי לאלפי שורדי המסיבות ברעים ומשפחותיהם במהלך החודשים הראשונים למלחמת "חרבות ברזל". היצירה של מרחב מרפא נשען על עקרונות הוליסטים אודות טבע האדם ובריאותו והביא לידי ביטוי באופן קונקרטי גישות ועקרונות מתחום התרפיה בטבע, הרוחניות, אקופסיכולוגיה ועוד.

מתוך אמונה שלאדם האינטליגנציה הטבעית להבריא בהינתן התנאים המיטיבים, נסקור את העקרונות המנחים של מרחב מרפא כפי שנחשף בעבודה שלנו השנה במרחבים שונים. עקרונות אלו כוללים תפיסה אינטגרטיבית של בריאות, האדם כסוכן השינוי ומשמעות הקהילה והחיבור לטבע שיוצרים יחד תנאים מיטיבים לריפוי ושינוי. עקרונות אלו יכולים לשמש בסיס ראשוני להבנה מעמיקה של התנאים הנדרשים ל"מקום" מרפא.

סדנת ד"כר ומחול מהמסורת הסופית של הדרווישים המחוללים

אורה ואיהאב בלחה: הורים לשלושה בנים נפלאים, ומורים בכירים במסדר המוולוי. בשנת 2018 הוסמכו לתואר שיח' ושיח'ה מראש המסדר, שיח' ג'לאל-א-דין לוראס, מובילים קהילה סופית בארץ ובקוניה, תורכיה. מנהלים ביחד את עמותת בוסתן בני אברהם הפועלת ללא הרף לפיוס והדברות בין בני אברהם.

בסדנא נחוה ביחד את השירה ונתנסה במחול כטעימה קטנה מהמסורת המופלאה הזו. הד"כר הוא מפגש של תפילה, שירה וריקוד, שכולו היזכרות וחיבור ללב ולאהבה. במשך דורות שימש הד"כר והמחול הסופי כשער לצמיחה אישית, המאפשר למתרגל את החוויה של להיות מעבר לעצמי. המחול הסופי זכה למקום מכובד אצל המורה והמשורר ג'לאל-א-דין רומי (מוולנה) לפני 700 שנה, ונמצא היום גם במערב בתרגול ובטקסי הדרווישים והשיג קהל רחב של מחפשי דרך.

פרוט המושבים – יום ב', 10 למרץ 2025

מושב מליאה 4 - גבולות התודעה, העצמי והגוף: מדיטציה, מדע ותנועה

יו"ר: ד"ר יואב שוייצר, החוג לפסיכולוגיה באוניברסיטה בהקמה תל חי.

ד"ר יואב שוייצר, מרצה לפסיכולוגיה באוניברסיטה בהקמה תל חי וחוקר תודעה ומוח. יואב חקר את הבסיס המוחי של גבולות העצמי ואת הקשר של שינויים תודעתיים שנובעים מתוך חוויות ההתמוססות של גבולות העצמי, אל היבטים בין אישיים ופרו-חברתיים.

מושב זה חוקר את תופעת הגבולות של העצמי, הגוף והתודעה, באמצעות אופנים שונים של חקירה וידיעה. המושב מתבסס על מחקר נירופנומנולוגי שנמשך קרוב לעשור, שעסק בחקר גבולות התודעה במתרגלי מדיטציה ותיקים. כל המציגים במושב לקחו חלק במחקר זה, אם באמצעות חקר המוח, חקר החוויה (פנומנולוגיה) או אימון התודעה בתרגול המדיטטיבי.

הצגה 1: ללמוד בתנועה את הגמישות התודעתית של גבולות הגוף

אוהד נוה, אוהד נוה, מטפל וחוקר סומטי, M.A במדעי הקוגניציה והמוח, ויוצר דוקומנטרי. אוהד עוסק בתנועה ובאימפרוביזציה לטיפול מודעות גופנית ערה. הוא מטפל במגע ובקרוב יסיים את הכשרתו כפסיכותרפיסט ברוח שיטת האקומי. עבודת המחקר שלו התמקדה בביתוח הגמישות החוויתית של גבולות העצמי, והוא מלווה תהליכים מיוחדים פסיכדליה כחלק מקבוצת Kiyumi הפועלת בהולנד.

הסדנה תציע מגוון התנסויות גופניות קונקרטיות שיאפשרו למשתתפים לבחון כיצד תשומת לב ואינטרקציה מבנות את חווית החיים שלנו ויוצרות עבורנו מרחב משתנה של צורה ומשמעות. נחקר באמצעים פשוטים ומיידיים כיצד ניתן להרגיש את הגוף החי כישות גמישה ודינמית שגבולותיה פתוחים ומשתנים. על הבסיס החוויתי הזה נוכל להרחיב את המודעות שלנו כדי להבין ולנוע בין מצבי גוף-תודעה שונים.

הצגה 2: חקר התמוססות גבולות העצמי במתרגלי מדיטציה: מוח וחוויה

פרופ' אביבה ברקוביץ' אוחנה, חוקרת מוח ומצבי תודעה, הפקולטה לחינוך אונ' חיפה, ראשת התוכנית לתואר שני קליני "פסיכותרפיה אינטגרטיבית: גוף-נפש-רוח". מתרגלת מדיטציה במסורות שונות מזה שלושים שנה, ומלמדת מדיטציה באוניברסיטה וברטריטים.

הרצאה זו תציג את המחקר הנירו-פנומנולוגי, המשלב חקר מוח וראיונות, עם מתרגלי מדיטציה אשר אומנו למוסס את גבולות העצמי בתנאי מעבדה. תוצאות המחקר מראות כי הרחבת גבולות העצמי והתודעה היא תופעה הניתנת לאימון, ובכך להשפיע באופן פעיל על האופן בו אנו פוגשים את העולם, ולתרום למפגש יותר פתוח, קשוב ופחות מאויים עם העולם.

הצגה 3: ליפול מעבר לקצה התודעה

ד"ר סטיבן פולדר נולד בלונדון ב-1946, ופרסם חמישה עשר ספרים. סטיבן הוא ממובילי התרגול הבודהיסטי ומיינדפולנס בישראל, המייסד והמורה הבכיר של "עמותת תובנה". סטיבן מלמד מזה כ-30 שנים, עיקרן בישראל וחלקן בחו"ל. שני ספרים אחרונים כוללים את הספר רב המכר: "ערות בחיי היומיום", ולאחרונה הוציא לאור את ספרו החדש: "אבן בינה".

התרחבות התודעה נשמעת אזוטריה, אך היא המרחב של מדיטציה, התבוננות ואכן כל חקירה של הנוף הפנימי שלנו. אך מה משמעות ההתרחבות? לאן? מעבר לאילו גבולות? התוכן המנטלי שלנו בדרך כלל נשלט על ידי תפיסה, הגדרה, פרשנות ועיבוד, שאותם אנו חווים כחשיבה שברובה פועלת באופן אוטומטי. תרגול של התבוננות מפתח את המיומנות של עדות לא שיפוטית של החוויה המיידית שלנו. אנו מביאים אינטימיות ומודעות כאילו אנו מקשיבים ברגישות לשיר של המחשבה, הגוף והעולם. המודעות

שלנו מתרחבת למקומות שלא מגיעים אליהם בדרך כלל. במיוחד, כאשר אנו יכולים לראות מחשבה כתופעה המופיעה בתודעה, זה פותח את האפשרות לדעת את מקורות המחשבה או מה בתודעה הוא חסר צורה. אנו רואים שלא כל המרחב המנטלי תפוס על ידי עיבוד של תוכן מנטלי. הכרת גבולות, מצביעה לנו על הבלתי מוגבל. חקירה וסקרנות מחזקות את תשומת הלב לחקור את הבלתי נודע, לא רק את תחום הידע. זו הרחבה מוחשית מאוד של המודעות, פותחת דלתות לאינטואיציה, יצירתיות, התפעלות ודעת שאינה מושגית. אנו מגלים מה זה להיות תודעה ערה מתבוננת ובעלת נוכחות המעוגנת בחיים באינטימיות ובחמלה.

חשיפה קצרה: טכנולוגיה כזרז להתפתחות תודעתית – לקראת עידן חדש של חדשנות רוחנית?

ד"ר עומר צוק הוא חוקר מערכות מורכבות ודפוסים ארגון עצמי, בעל דוקטורט בפיזיקה של מערכות מורכבות מאוניברסיטת בן-גוריון, ותארים ראשון ושני באסטרופיזיקה וקוסמולוגיה. מחקריו עסקו בניחות התארגנות דינמית בטבע, כמו יצירת דפוסים מרחביים בקהילות צמחים במדבריות, והשפעות השינוי האקלימי על עמידותן. בשנים האחרונות הרחיב את תחומי עיסוקו ללמידת מכונה, גרפי ידע (Knowledge Graphs), ונכנס לעולם של מודלי שפה גדולים (LLMs). עומר הוא גם מייסד קהילת Spirit Tech Hub IL, המפגישה חוקרים ויזמים טכנולוגיים לחקר פיתוח טכנולוגיות שמטרתן להעצים את המודעות האנושית ואת הרווחה הנפשית והרוחנית. מתרגל מדיטציה ומשתתף בריטריטים מזה 17 שנים.

מה אם הטכנולוגיה, במקום להסיח את דעתנו ולהגביר את הבידוד שלנו, תוכל להפוך לכלי עמוק של חקר עצמי, התפתחות רוחנית ושגשוג תודעתי? בעידן שבו הבינה המלאכותית, הניירוטכנולוגיה ומציאות מדומה מעצבות מחדש את חוויית המציאות שלנו, עולה השאלה: כיצד נוכל לרתום את ההתקדמות הטכנולוגית לטובת חקר התודעה האנושית? בהרצאה זו, אציג את Spirit Tech Hub – קהילה רבת-תחומית המגשרת בין מדעי המוח, פילוסופיה של התודעה, טכנולוגיות טרנספורמטיביות ומסורות רוחניות עתיקות, מתוך מטרה לעצב טכנולוגיות שלא רק מספקות נוחות או בידור, אלא פותחות דלת למצבי תודעה חדשים ומעמיקים. הקהילה הוקמה בהשראת הספר Spirit Tech: The Brave New World of Consciousness Hacking and Enlightenment Engineering, אשר בוחן כיצד טכנולוגיות כמו נירופידיק, ממשקי מוח-מחשב, אינטגרציה של AI במדיטציה, ומציאות מדומה חווייתית מציעות גישה חדשה לחלוטין לפיתוח תודעתי. זהו חזון שבו מדע, טכנולוגיה ורוחניות אינם נפרדים, אלא חלק ממערכת אחת של ידע חווייתי ואובייקטיבי, פרדיגמה חדשה לחקר התודעה בעידן הטכנולוגי.

מושב מליאה 5 - התודעה של הטבע: תובנות מתרבויות של ציידים-לקטים, עצים ודבורים

יו"ר: פרופ' נורית בירד-דוד, החוג לאנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה.

אקולוגיה תודעתית מזמינה אותנו לבחון מחדש את היחסים שלנו עם הטבע כשותף פעיל בחיינו, ולא כתפאורה פסיבית. דרך מחקר אנתרופולוגי של חברות ציידים-לקטים, תובנות מהחכמה הקולקטיבית של נחילי דבורים, וחקר העצים כמערכת תקשורת עשירה, נחקר את העושר והמורכבות של תודעות אקולוגיות. המושב משלב בין תפיסת עולם אנימיסטית המדגישה את הדינמיקה של יחסים עם הסביבה, הבנת המנגנונים של קבלת החלטות מבוזרת בטבע, ופיתוח ערוצי קשר בלתי ליניאריים עם הטבע המשלבים אינטואיציה וחווייה חושית. שילוב זה פותח צוהר להבנה עמוקה יותר של תודעות אקולוגיות. המושב מציע דיון חוצה דיסציפלינות של תודעות אקולוגיות והאקולוגיה שלהם.

הצגה 1: אנימיזם של ציידים-לקטים כאקולוגיה תודעתית

נורית בירד-דוד, פרופ. (אמריטה) החוג לאנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה.

ההרצאה מציגה את הטענה שאנימיזם של ציידים-לקטים אינו דת המאצילה יכולות אנושיות לגורמי טבע, וודאי שלא מחוסר הבנה של הטבע כפי שנטען בעבר. להיפך, תרבויותיהם האנימיסטיות משקפות דגש על מודעות לעולם הסובב כדינמיקה של יחסים

שאפשר להבינם על פי מודל של רשת קשרים משפחתיים, התורם להבנתם את סביבתם והתנהלותם בה. ההרצאה מבוססת על מחקר אתנוגרפי שהחל בסוף שנות השבעים עם קבוצת ציידים-לקטים בדרום הודו הידועה בשם נייקה, אך חבריה מכנים אותה בביטוי המיתרם כ "אנחנו, קרובי המשפחה." ההרצאה מתמקדת באופן תנועתם ופעולתם ביער, בתקשורתם באמצעות טרנס עם ישויות מרובות החולקות איתם את סביבתם, ובמשמעויות ובפרקטיקות של קשרי משפחה עבורם. דרך מבטים אלו על חייהם, אבחין בין שני אופני מודעות אקולוגית שלובים (בלי לבטל אחרים): אחד מניח ראשוניות של beings המתמיינים לסוגים שונים על פי תכונות מהותיות שלפיהם חברי אותו סוג "דומים." השני מניח ראשוניות של קשרים שונים שבתוכם ודרכם מתהווים inter-beings מוגוונים בתכונותיהם ופועלים להמשיך את הקשרים ביניהם. אצל נייקה וציידים-לקטים אחרים, אטען, הקשרים מובנים דרך תפיסותיהם של קשרי מ/שפחה המורחבים לקשרים עם ישויות/גורמי טבע בסביבתם. ההרצאה ממשיכה טעוניהם קודמים ובכלל זאת שאנימיזם של ציידים לקטים "עובד" להבנה מעמיקה של הסביבה כסוג של relational epistemology עם scalability מוגבל (ראו בין השאר) (Bird-David 1999, 2017).

הצגה 2: מעבר לנראה לעין: תקשורת ואינטראקציה בין האדם ליער

פרופ' עמית רפאל צורן, בית הספר להנדסה ומדעי המחשב, האוניברסיטה העברית

יער ראשוני הוא מערכת אקולוגית מורכבת ועשירה, שבה מתקיימים יחסי גומלין עמוקים ומגוונים בין רכיביה. יחסים אלו משפיעים באופן מהותי על התנהגותם של בעלי החיים והצמחים, תוך יצירת רשת קשרים עדינה ולעיתים סמויה מן העין. האדם, כחלק בלתי נפרד מהמערכת, משתתף באינטראקציות אלו – הגלויות והנסתרות – ומפתח ערוצי "תקשורת" בלתי ליניאריים עם היער. פרדיגמת תקשורת זו שואבת השראה מתפיסות אנימיסטיות, המייחסות סוכנות (agency) לא רק לאדם, אלא גם לבעלי החיים ולמרחב הטבעי כולו. החוויה החושית-עצבית המתלווה לתקשורת זו חורגת ממסגרות קוגניטיביות מודעות, ובאה לידי ביטוי בתחושות, סימנים וסמלים במרחב. כאשר האדם מנווט ביער מתוך אינטואיציה, עולה השאלה: האם הסוכנות היא שלו בלבד? או שמא היער עצמו משתתף ומנחה את התנועה, תוך טשטוש גבולות בין האדם לסביבה?

מחקרים אנתרופולוגיים, כמו גם דיווחים וחוויות תחת השפעת חומרים משני תודעה, מעידים כי האדם המודרני עשוי ללמוד לזהות ולחוות שדות אינטראקציה נסתרים אלו. חוויות אלו מאפשרות תקשורת רב-ממדית עם המרחב הטבעי, המשלבת היבטים אנימיסטיים ותודעתיים, תוך טיפוח תחושת שותפות עמוקה עם היער. ההרצאה תשלב תובנות מתחומי האקולוגיה, חקר המוח, האנתרופולוגיה ופילוסופיית התודעה, ותציג רפלקסיות סובייקטיביות לצד שאלות יישומיות: כיצד ניתן ליישם דפוסי אינטראקציה אלו במרחבים מודרניים-טכנולוגיים? ומה ניתן ללמוד מהיער הראשוני על יחסי אדם-טבע, על תקשורת עם עצים ועל דיאלוג עם בעלי חיים?

הצגה 3: מעבר לאינדיבידואל: קבלת החלטות בנחיל דבורים

ד"ר ניר אופק, המעבדה לחקר רשתות ביולוגיות, הטכניון. מקדמיה לקיימות

מושבות של חרקים חברתיים מכילות אלפי עד מאות אלפי פרטים הפועלים כיישות אחת מגובשת בעלת רמת תפקוד גבוהה וייחודית. יישות זו מציגה יכולות מתואמות במידה שמעוררת את התחושה כי כלל הפרטים מהווים גוף אחד עצמאי, בדומה לתאים בגוף חי. קבלת החלטות קולקטיבית היא תופעה רחבה בטבע: בעלי חיים חברתיים מצטיינים בבחירה משותפת של חלופה מסוימת מבין אפשרויות רבות, תוך הפגנת יעילות, דיוק, גמישות ויכולות קוגניטיביות מורכבות. דוגמה מובהקת לכך היא קבלת החלטות בנחילי דבורים – מופע הרמוני של שיתוף פעולה המתקיים בצורה מבוצרת. לעומת זאת, בחברות מודרניות של בני אדם, תהליכי קבלת החלטות קולקטיביים מתרחשים לרוב במסגרת מוסדות ממשל מורכבים והיררכיים. הרצאה זו תבקש להרחיב את הידע אודות אינטליגנציה קולקטיבית, תוך התמקדות בבחינת קבלת החלטה קבוצתית אצל דבורים, בבואן לבחור אתר קינון חדש – תהליך הכולל עיבוד מידע, זיכרון, לולאות משוב חיובית, ודינמיקה בלתי-ליניארית. מתוך אפיון התהליך, נציג עקרונות שעשויים להיות רלוונטיים גם לקולקטיבים אנושיים, בעיקר בעידן של קיטוב פוליטי, דיסאינפורמציה ואבדן אמון במוסדות ממשל. זאת לאור מליוני שנות התפתחות של מנגנוני קבלת החלטות קולקטיבית בדבורים.

מושב מקביל 6 - שילוב מרחבי רוח במערכות המיינסטרים: רפואה, חינוך, פסיכותרפיה

יו"ר: ד"ר אלון רח הוא פסיכולוג קליני, מרכז אקדמי ומורה בתוכנית ההכשרה לפסיכותרפיה גופנית נפשית מבוססת מיינדפולנס והתייחסותית של מרכז שילוב, ממקימי התוכנית לתואר שני לפסיכותרפיה גוף נפש רוח בפקולטה ליעוץ והתפתחות האדם באוניברסיטת חיפה, ומרצה באוניברסיטת חיפה ובמכללת עמק יזרעאל.

"מיינסטרים" ו"רוחניות" נתפסים לרוב כמושגים מנוגדים. מערכות החינוך, הרפואה והטיפול הנפשי, שהן חלק מה"מיינסטרים", נתפסו במשך שנים רבות ככאלה שאין בהן מקום לאנשים "רוחניים", לעיסוק ברוח ולשיח רוחני. בשנים האחרונות אנו עדים לשינוי ניכר - המחיצות שבין המושגים הללו, על אף שהן עדיין קיימות, כמובן, הופכות פחות נוקשות. במושב זה נתבונן על גישות שמתייחסות לממדים רוחניים ומתקיימות בתוך מערכות הרפואה, החינוך והטיפול הנפשי. נעמוד על אתגרי השילוב של גישות כאלה במערכות הממוסדות, על הפוטנציאל הגלום בו, על סימני השאלה שעולים מתוכו ועל מנגנוני הבקרה והביקורת שנדרשים ביחס אליו.

הצגה 1: רפואה משלימה תחת זכוכית מגדלת – עובדות, מיתוסים ומה שביניהם

עומר בונה הוא פרופ' מן המניין לפסיכיאטריה בפקולטה לרפואה באוניברסיטה העברית בירושלים, וניהל עד יציאתו לשבתון את המחלקה לפסיכיאטריה בהדסה. חזר לפני מספר ימים מתקופת שבתון במחלקה לרפואה אינטגרטיבית במכון מחקר וטיפול בבריאות הנפש ובמדעי המוח בהודו (NIMHANS). בתום לימודי הרפואה, וקודם לתחילת התמחותו, השתלם פרופ' בונה בהומאופתיה קלאסית, ובמהלך שנות עבודתו ביצע מחקר הבוחן את השפעת ההומאופתיה על הפרעת חרדה. במקביל לעבודתו הקלינית והמחקרית כפסיכיאטר "קונבנציונלי", ובהמשך לתקופת השבתון שעשה, מתחיל פרופ' בונה בימים אלה לערוך בארץ מחקר בין תרבותי הבודק מאפייני אישיות של ע"פ תפיסת היוגה והאירודוזה, ומחקר קליני התערבותי מבוקר הבוחן את השפעת הטיפול ביוגה על מצבי דחק.

המונח "רפואה משלימה" מתאר מגוון רחב של שיטות טיפוליות שאינן נכללות ברפואה הקונבנציונלית. עם זאת, כאשר בוחנים את השיטות עצמן, ניתן להבחין בהבדלים משמעותיים ביניהן, ולעיתים נדמה כי המאפיין המאחד אותן הוא היותן אלטרנטיבה לרפואה הממסדית. הרפואה המשלימה כוללת שיטות עתיקות יומין, המבוססות על מסורות תרבותיות ותפיסות רוחניות, לצד אלה שהופיעו בעבר הקרוב, ופותחו ברובן על ידי יחידים. ניתן לחלקן לכאלו המתמקדות בגוף בלבד, כאלו המשלבות היבטים גופניים ונפשיים, וכאלו המכוונות לרובד הרוחני-אנרגטי. בשנים האחרונות גובר השימוש ברפואה המשלימה, למרות שהמידע המחקרי עליה עדיין מוגבל. מלבד האמונה, שלעיתים נושקת לדתית, ביכולתה של הרפואה המשלימה לספק מענה במקרים בהם הרפואה הקונבנציונלית מתקשה, נראה כי הגורם המרכזי לפופולריות הגוברת שלה הוא התפיסה הרווחת כי היא בטוחה ואינה מסכנת את המטופלים. בהעדר בסיס עובדתי מוצק קשה לבחון השקפות אלה. בעיקר נשאלת השאלה האם טיפול המסוגל לחולל שינוי פיזיולוגי משמעותי יכול להיות נטול סיכון לחלוטין. מחקר ואיסוף מידע שיטתי חיוניים גם להתאמת גישות טיפוליות להפרעות מובחנות, לאחידות ובקרת איכות במתן הטיפול, ולקביעת מסלולי הכשרה אחידים ואיכותיים למטפלים בשיטות השונות. מיעוט המחקר בתחום נובע משלושה גורמים עיקריים: העדר מימון תעשייתי, חוסר הכרה ממסדית, והסתייגות מטפלים משלימים מחשיפה למבחן מדעי שיטתי. היות ולא צפוי שינוי בקרב גורמי התעשייה, אין לנו אלא לפעול לשינוי שני התחומים הנותרים.

הצגה 2: מיינדפולנס ופדגוגיה מתבוננת במערכת החינוך-מאין לאן ואיך

תמר חביב, מנהלת תכנית בית ספר סגול להטמעת SEL מבוסס מיינדפולנס וחקר מוח במערכת החינוך, במרכז סגול למוח ותודעה באוניברסיטת רייכמן. תמר בעלת תואר שני במנהל ומנהיגות בחינוך מאוניברסיטת תל-אביב, אשת חינוך שניהלה בית ספר אנתרופוסופי ותיכון בינלאומי בכפר הירוק, עסקה ביזמות חינוכית ובהקמה וליווי של בתי ספר אלטרנטיביים (אנתרופוסופיים וכן התיכון הבינלאומי בגבעת חביבה ועוד). כיום היא מובילה עם צוות התכנית פרויקטים בבתי-ספר, רשויות, פרויקטים פורצי דרך של יד הנדיב ושל קרן טראמפ וכן כגוף מלווה של הפיתוח המקצועי במחוז צפון.

בשנים האחרונות אנו עדים לפריחה חסרת תקדים של מיינדפולנס ולמידה רגשית-חברתית (SEL) במערכות חינוך ברחבי העולם. המשבר העולמי שפקד אותנו העצים את ההכרה בחשיבותם של כלים אלו לטיפוח חוסן ורווחה נפשית בקרב תלמידים ואנשי חינוך.

כאחד. אך מהו השלב הבא בהתפתחות מגמה זו לנוכח כניסתנו לעידן של טלטלות ומשברים? בהרצאה זו נציג כיצד תכנית בית ספר סגול באוניברסיטת רייכמן מרחיבה תפיסה זו ומתרגמת ידע תיאורטי מעולמות ה-SEL, חקר מוח ומיינדפולנס לידע טרנספורמטיבי ויישומי. נתאר את התהליכים העמוקים והמשמעותיים שעוברים אנשי החינוך, המשפיעים על עולמם הפנימי ומחוללים התמרה בתפיסת תפקידם - ממקני ידע גרידא למלווי התפתחות הוליסטית מודעת. נשתף כיצד העבודה עם צוותי חינוך הרחיבה את מעגלי ההתמרה מהאישי לבינאישי ולמערכתי, בהשראת מודל SEE. נדגים את השינויים הנראים בשטח: כיצד המורים עוברים מללמד חומר ללמד בני אדם, וכיצד המרחב הארגוני הופך ל"כרית תרגול" להפקת תבונה (Wisdom) מחוויות היומיום. לבסוף, נציג את חזוננו לעתיד החינוך - טיפוח דור של מחנכים כ-Wise elders.

הצגה 3: פסיכותרפיה אינטגרטיבית גוף נפש רוח מפלסת את דרכה מול חומות הממסד הטיפולי – התבוננות בסוגיה והתנסות

ד"ר אלון רז הוא פסיכולוג קליני, מרכז אקדמי ומורה בתוכנית ההכשרה לפסיכותרפיה גופנית נפשית מבוססת מיינדפולנס והתייחסותית של מרכז שילוב, ממקימי התוכנית לתואר שני לפסיכותרפיה גוף נפש רוח בפקולטה ליעוץ והתפתחות האדם באוניברסיטת חיפה, ומרצה באוניברסיטת חיפה ובמכללת עמק יזרעאל.

א' פ.
מספר פאנצ'ון ולא נכון.
Jel וזה
אם לא ק' פ.

19/1

שילובים אינטגרטיביים של גוף נפש ורוח בטיפול קיימים בישראל כבר עשרות שנים, והולכים וצוברים תאוצה במספר הבוגרים והבוגרות של תוכניות ההכשרה השונות בשנים האחרונות, בפתחת תוכנית הכשרה לתואר שני בפסיכותרפיה אינטגרטיבית, ובהקמת האיגוד הישראלי הרב תחומי לפסיכותרפיה. לצד העושר והייחוד שיש לגישות האינטגרטיביות להציע הן מתקשות להתקבל כחברות שוות מעמד בממסד הטיפולי. השערים הפורמליים נותרים נעולים, אף שהטיפול האינטגרטיבי במסגרות הפרקטיקום כבר חצה ממזמן את מפתן הסף של הגופים המקושרים בממסד - הן בשירותי הרווחה והן במוסדות בריאות הנפש, אשר בחלקם אף הוקמו מחלקות פסיכיאטריות הדוגלות בשילוב אינטגרטיבי בטיפול. בחלק שלי במפגש אבקש לאפיין כמה מעיקרי הדרך האינטגרטיבית, לעמוד על המצב הפרדוקסלי של התדפקות על דלתות נעולות של הממסד וקשיי ההכרה בהכשרות וגישות אלה חרף עדויות מצטברות על הערך הטיפולי הייחודי והרב שלהן, ולהציע התנסויות חוויתיות על אף הזמן הקצר שיעמוד לרשותנו, שאני מקווה שתהיה בהן טעימה הממחישה את הפוטנציאל המיוחד הטמון בדרך טיפולית זו.

מושב מקביל 7 - התפילה כמסע בין מצבי תודעה

יו"ר: זנה גניהר רז, על שפת היש | מכן לטיפוח ההכרה ודרכי חשיבה

לאורך ההיסטוריה של האנושות, תרבויות עתיקות גילו/יצרו אופנים שונים של הפעילות האניגמטית שאנו מכנים 'תפילה'. בציבור הרחב המילה תפילה נתפסת כפעולה של פניית אדם לאלוהיו, לעיתים קרובות בעזרת נוסחים קבועים (כמו הסידור). מעטים מכירים את מצבי ההכרה המעודנים אותם התפילה מחוללת, ואת ההכוונות הייחודיות שהתפתחו במרוצת הדורות על ידי 'חכמי העבודה' כדי לסייע למתפלל במהלך מסעו דרכם. הכוונות אלו משתמשות בשדה מושגים עשיר ובשפות שונות שיש להכיר אותם כדי 'להתמצא' במרחב התפילה.

במושב נפגוש כמה "מכווני רוח ולב" אשר בשפות שונות תומכים במסע הסמוי של התפילה. נטעם ממושג "הטעם" כמכוון הכרה בעולם היהודי והסופי. נפתח שער לעבודה עם כוחו של "הדמיון" אצל חז"ל וחכמי הנסתר, נלמד מהי "תודעת תפילה" כאופן הכרתי ייחודי עליו הצביעו אנשי הנסתר בתרבות היהודית, כפעולה המחוללת זיווגי אורות במעמקים ומוליזה "מוחין" והכרות חדשות. תנועה שמתחוללת דרך מסע עלייה בין מצבי הכרה שונים. חלק מהמושג בנוי על הרצאות קצרות והחלק החוויתי על התנסות המערבת את הקהל.

הצגה 1: "טעמו וראו כי טוב ה" – "הידיעה" כטעם אצל הסופים

פרופ' שרה סבירי, פרופ' אמריטה של האוניברסיטה העברית בירושלים. לימדה גם באוניברסיטת תל אביב, באוניברסיטה של לונדון ובאוניברסיטת אוקספורד. ההתמחתה בסופיות, המיסטיקה באסלאם. "הסופים: אנתולוגיה" בתרגומה לעברית ובעריכתה (הוצאת הספרים של אוניברסיטת תל אביב, 2008) היא פרי שנים של התעמקות במסורת מיסטית זו. מהדורה ערבית של האנתולוגיה יצאה לאור בביירות ב-2018. המונוגרפיה שלה Perspectives of Early Islamic Mysticism יצאה לאור ב-2020 בהוצאת ראטלדג'. זה עתה יצא לאור בהוצאת מאגנס סיפרה "טעמם של דברים נסתרים".

אם רוצה את לדעת מה טעמו של דבר-מה, טעמי אותו. שום תואר, שום דימוי, אינו יכול להעביר את הטעם עצמו. האם יש חפיפה בין טעם למראה עיניים כפי שמשמע מהפסוק "טעמו וראו כי טוב יהוה" (תהלים ל"ד 9)? היש לאלוהים טעם? איזה טעם הוא 'טוב'? ומהו טעם שאינו 'טוב'? ותמוה יותר: איך רואים טעם? איזה חוש מזהה לי את טעמו של דבר? ומה בין טעם לזהות?

שני דברים למדתי מהסופים: אחד: מודעות לרגע שאין מלפניו ומאחוריו זמן; שניים: טעמם של דברים נסתרים. כשסופים מדברים על טעם (בערבית ד'ן) הם מדברים על מה שבעברית נוהגים לקרוא 'חוויה' או 'התנסות'. בלשון הסופית 'חוויה' נקראת טעם, ד'ן. למה מתכוונים סופים כשהם מדברים על ד'ן?

הנה דברים שכתב סופי בן המאה ה-11:

כְּשֶׁהָאֵל מְגַלֵּה לְאֵלוֹ שְׁלִבּוֹתֵיהֶם פְּתוּחִים טַפַּח מִהַדְּבָרִים הַמְפַעֲמִים, הוּא גֹרֵם לָהֶם עֲנָג, וְאִין הֵם מְבַקְשִׁים לְדַעַת מֶה שְׁמַעְבֵּר לָכֶּה, דִּי לָהֶם בְּדָבָר כְּשֶׁהוּא לְעַמּוֹ. הֵם חוֹזִים אוֹתוֹ בְּטַעֲמָה: יְקָר הַמְצִיאֹת הוּא, אֶךְ נִמְצָא; אֲדִיר-כּוֹחַ, אֶךְ נֶעְדָּר; מְאֹרֹו הוּא מְצַעֵף בְּאוֹרוֹתָיו, מִהַשְׁגָּתוֹ הוּא מְכַסֶּה בְּתַאֲרָיו; מְעַצְמוֹתוֹ הוּא נִסְתָּר בְּשִׁמוֹתָיו.

הם חוזים אותו בטעמה. אקרא את הפסקה שנית, קריאה מתבוננת, איטית, אולי אראה דבר-מה חדש וטעם גם אני משהו: "כְּשֶׁהָאֵל מְגַלֵּה לְאֵלוֹ שְׁלִבּוֹתֵיהֶם פְּתוּחִים". כל משפט וכל ביטוי בפסקה הוא מפתח, אין הוא סוגר ותוחם כפי שעושות הגדרות במילון, אלא פותח, מזמין למשהו נוסף, לדבר-מה שמסתתר מאחוריו, למשהו שצפון בו. את אלוהים ואת הדברים המפעימים במרחביו רואים בהתגלות.

הצגה 2: "והמתפלל יראה עצמו כאילו..."

דר' אורי ספראי, הוא חוקר במפעל האילנות באוניברסיטת חיפה, ומרצה במכללה האקדמית הרצוג. ספרו 'לעובדך באמת: דימוי כוח ויכולת בספרות הכוונות בראשית העת החדשה' עתיד לראות אור בהוצאת יד בן צבי.

אחד ממאפייניה הבולטים של התפילה הוא השימוש בכוח המדמה. האדם עומד במקום כלשהו – בבית הכנסת, בביתו, בשדה או בכל מקום שבו הוא נמצא – ובאמצעות הדמיון הוא נדרש לראות את עצמו "כאילו שכונה כנגדו" (תלמוד בבלי, סנהדרין בב ע"א). מעבר זה שבין המרחבים אינו פשוט, וניתן לתארו כ'קפיצת התפילה' כאשר לכוונה של האדם, ובמיוחד למילה "כאילו" הרווחת בכתבים העוסקים בהנחיות למתפלל, תפקיד משמעותי בעיצובה של אותה קפיצה וביכולת של המתפלל לנדוד בין המרחבים.

עיון בשפה הדימויית בה נקטו חז"ל כדי לתאר את עולם התפילה שהם יצרו מאפשר להעמיד שלושה דגמים עיקריים של המתפלל החז"לי: עבד העומד לפני רבו; כהן בבית המקדש שבירושלים ומלאך הממוקם בשמים. לכל אחד מדגמים אלה נוספו בספרות ההלכתית מעין הנחיות בימוי שונות שנועדו לחדד ולדייק את המרחב המדומיין אותו יוצר המתפלל בתפילתו, למן הנחיות המתמקדות בכוונת הלב, עבור דרך מחוות הגוף, המבנה והנוסח של התפילה, וכלה בהנחיות העוסקות באופן בו יש לעצב את המרחב החיצוני כך שיתאים לדגם המדובר.

דגמי היסוד אותם הניחו חז"ל זכו לפיתוח משמעותי על ידי הוגים שונים שפעלו במשך אלפיים השנים מאז נתקנו תפילת הקבע. הוגים אלה הרחיבו את השפה הדימויית של התפילה לכיוונים שונים ומפתיעים כדוגמת הולכת מים ממאגרי השפע, זיקוק מתכות מתוך האדמה, תהליכי עיבור והולדה ועוד.

בהרצאה זו אבקש להפנות את תשומת הלב אל אותו עושר דימוי המצוי בספרות העניפה שנכתבה על עולם התפילה במהלך הדורות, כאשר כל דימוי מזמן מרחב שלם של תנועה ושל פעולה – הן ביחס לאדם המתפלל, הן ביחס לתפיסת האלוהות, ובעיקר לזיקה הייחודית שנרקמת בין השניים.

הצגה 3: התפילה כמסע בין מצבי הכרה

ברוך ברנר, אומן ומוסמך לרבנות, ממקימי ישיבת "מקור חיים" ומתלמידיו הקרובים של הרב שג"ר; מנהלם לשעבר של "מעבדתרבות ורטיגו" והמרכז למחקר ויצירה וממקימי אנסמבל האומן ח"י, אנסמבל תהלים ועוד. יצר יצירות רבות סביב טקסטים ייחודיים (סיפורי ר' נחמן, ברוננו שולץ, אתי הילסום ועוד) ושר והופיע בהרכבים שונים. הקדיש שלושים שנים מחייו למחקר עולם ה"גוף" כמרכבת החיים, עולם ההכרה, שפת הדמיון, דרכי העלייה בשיר ואופני העבודה עם טקסטים פואטיים בשדה האומנות. ממקימי מכון "על שפת היש" וביה"ס לאמנות התפילה ומורה את אומנות התפילה – בארץ ומחוצה לה. מחבר הספר "מיומנו של מתפלל" (הוצאת אדרא)

דנה גניה, MS.C, מנחה בכירה ו- coordinator (מוסמכת להסמך) מטעם המכון הבינלאומי בניו-יורק. מחלוצות הוראת ההתמקדות בישראל, מלמדת התמקדות ואת לימודי הפילוסופיה של ההתמקדות כ- 20 שנה והכשירה דור של מורי התמקדות בישראל. לימדה התמקדות בטכניון וכן במסלול לחדשנות וליזמות במכללת תל חי. כיהנה שלוש שנים בועד המנהל של המכון הבינלאומי: The International Focusing Institute. עבדה 10 שנים במכון ברנקו וויס לטיפול החשיבה כמכשיר מנחי חשיבה בהובלת צוותי מורים ומפקחים במערכת החינוך.

מטרת הסדנה היא להתנסות ולעקוב בגוף ראשון אחר תהליך העובר בין מצבי הכרה שונים עד הגעה לתודעה ייחודית שנקראת "תודעת תפילה". בסדנה נתנסה בתנועות רוח/הכרה ייחודיים אשר בשפה היהודית מסומנים בשמות כגון: התעוררות, התכללות, עלייה, שתיקה, כוונת לב, התפללות (תפילה המתחוללת דרכי ולא אני מתפלל אותה), התאיינות, התגלות. תהליך תפילה זה מבוסס על הנחות שונות מההבנה הציבורית של מושג התפילה; אשר לרוב נתפסת כבקשה הנאמרת לפני האלוהים; הנחות היסוד שלה מניחות אני מוגדר עם בעיה ידועה הנאמרת לפני האלוהות "הנמצאת שם". ההתנסות שאנו מציעים בנויה על מודל אחר של תפילה, המציע תהליך בו תפיסת ה"אני" משתנה מתוך היווכחות בחיים כהתגלות האינסופי ומתוך כך עולמות, רצונות ובקשות נבראים...

מושב מקביל 8 – על החיים ועל המוות: מוח, אינאווסקה, וליווי רוחני

יו"ר: ד"ר יאיר דור-זיידרמן, חוקר מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך והמרכז האינטגרטיבי לחקר מוח והתנהגות אונ' חיפה

מושב זה משלב בין מדע נוירוקוגניטיבי עדכני, תובנות פילוסופיות פנומנולוגיות וניסיון אישי, ומציע מבט ייחודי על האופן שבו מוח האדם ותודעתו מתמודדים עם נושא המוות. החיבור בין הרצאות אקדמיות מעמיקות לבין פעילות חווייתית תאפשר למשתתפים חוויה כוללת ומעשירה, המשלבת למידה אינטלקטואלית עם תהליך אישי פנימי.

המושב מתחיל בחשיפת מנגנוני מוח המאפשרים לאדם להכחיש את ההכרה החווייתית בעובדת מותו, ממשיך לדיון פנומנולוגי על חוויות פסיכדליות של "מוות" בזמן טקסי אינאווסקה, ומסתיים בסדנה חווייתית שמביאה את המשתתפים למפגש אישי עם תפיסת המוות והחיים מתוך עולם הליווי הרוחני ו מזמין אותם למדיטציה קצרה ברוח הבודהיזם הטיבטי.

הצגה 1: חרדה הכחשה וקבלה: האם המוח 'מאמין' שיחיה לנצח?

ד"ר יאיר דור-זיידרמן, חוקר מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך והמרכז האינטגרטיבי לחקר מוח והתנהגות אונ' חיפה

הכחשת המוות היא מנגנון טבעי ונפוץ שמאפשר למוח שלנו להתמודד עם המודעות לסופיות החיים. למרות שכולנו מבינים שאנו בני תמותה, המוח פועל באופן אוטומטי כדי להרחיק את התחושה המאיימת הזו ולשמר תחושת עצמי יציבה. במחקרנו אנו חושפים את המנגנון העצבי המאפשר את ההגנה הזו תוך שימוש בטכנולוגיות נירופיזיולוגיות מתקדמות (MEG) ובניסויים התנהגותיים. ממצאי המחקר הראו שכאשר מילים הקשורות למוות מופיעות עם דימוי עצמי (פני הנבדקים), מנגנוני המוח האחראים על זיהוי וחיזוי העצמי נחלשים משמעותית. לעומת זאת, כשהגירויים מתקשרים ל"אחר" (פני אנשים זרים), המוח שומר על תפקוד תקין. כלומר, המוח מעביר את המוות אל האחר כאמצעי הגנה על העצמי מפני איום קיומי. בניסוי התנהגותי נוסף הראינו גם כיצד המוח מחזק באופן פעיל את הקשר בין מוות לאחר, תוך התרחקות מהקשר לעצמי. מחקרי המשך בחנו את הפרדיגמה על מודטים ומשתמשי איוואסקה ותיקים. השערתנו הייתה שחוויות של התמוססות הגבולות בין העצמי לאחר-עולם, הנגרמות משיטות אלו, יחלישו את מנגנוני ההכחשה המוחיים – השערה הוכחה כנכונה רק אצל המודטים. באופן כללי, ממצאי המחקר מאירים את הפער בין ההכרה הרציונלית במוות לבין תחושת העצמי כמתמשכת, לצד הפוטנציאל של פלסטיות המנגנונים המוחיים המעורבים. בנוסף, הממצאים מדגישים את הפוטנציאל של אימון מנטלי ככלי לפיתוח עמידות קיומית מול המוות.

הצגה 2: פנומנולוגיה של חוויות מוות באיוואסקה

הרב ד"ר ארז ניר, פילוסוף ופנומנולוג, מייסד קהילת הלימוד הדיאלוגית והרב-מגזרית 'כויילל גמזו לטובה'

יוצג מחקר פנומנולוגי המבוסס על ניתוח של 37 ראיונות של משתמשי איוואסקה וותיקים, המתארים בפירוט ובגוף ראשון חוויות של 'מוות פסיכדלי' שחוו בטקסי איוואסקה. הקטגוריות שהתגלו מניתוח של הטקסטים כוללים רגעים של דיסוציאציה גופנית משתנה, סוגים שונים של תודעה אלטרנטיבית ומורחבת ואחוז משמעותי של חוויות של התפרקות אני נרטיבי. תוצאות המחקר דרך התארגנות של המשתתפים למקבצים (cluster), ודרך ניתוח דיאכרוני מגלות שלושה שלבים שונים של חווית המוות, אשר כל אחד מהם מאופיין בסוג אחר של דיסוציאציה גופנית וחוויות תודעתיות אלטרנטיביות, כאשר אחוז התפרקות האני הנרטיבי עולה בכל שלב. המחקר חושף ממדים חדשניים בפנומנולוגיה של חוויות פסיכדליות בכלל ואיוואסקה בפרט, חושף תובנות חדשות על אופי התודעה, ומעמיק בשאלה למה אנחנו מתכוונים כאשר אנו מדברים על מוות תחת השפעת חומרים פסיכדליים.

הצגה 3: ליווי רוחני: להיפגש עם המוות תוך כדי החיים

מיכל גוטמן, מלווה רוחנית, בי"ח איכילוב

ליווי רוחני הוא מקצוע שהפוקוס שלו הוא תמיכה באנשים המתמודדים עם מחלות קשות או מסכנות חיים, אבדן ואבל, ובני משפחתם. ההצגה תעסוק בתכנים שעלו במהלך שנות עבודה במחלקות גריאטריות באיכילוב, ותסתיים במדיטציה קצרה ורפלקטיבית, "הכנה למוות" על פי הבודהיזם הטיבטי.

מושב מקביל 9 - תודעה והמרחב הקסום והמקודש

יו"ר: **פרופ' יוסי גליקסון**, המחלקה לקרימינולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן

לתיאורטיקנים שונים מאסכולת הגשטלט בפסיכולוגיה ישנה טענה בסיסית התומכת בקיומו של מרחב קסום ומקודש. טענה זו היא שישנו סוג מסוים של תפיסה, בו העולם אינו נתפס במונחים גיאומטריים-טכניים, אלא במונחים פיסיוגנומיים-אקספרסיביים: המרחב נתפס כחי, גם אם הוא למעשה דומם, והוא מבטא כביכול מעין חיים פנימיים רגשיים. לכן, הר יכול להיות קסום, שמיים יכולים להיות מאיימים, עץ יכול להיות בוכה, פסגה יכולה להיות יהירה—ולא מדובר בהשלכה של רגשות המתבונן על העולם. בתפיסתנו את העולם, במיוחד אם אנחנו בעצמנו חווים מצב תודעה שונה, המרחב נראה כך; אולם, גם אם לא מדובר בהכרח בשינוי במצב התודעה, המרחב נראה כך—לפחות אצל חלק מהאנשים. טענה זו ידועה בספרות, והיא גם היום בעלת חשיבות וחדשנות לדיונים בכנס שלנו על מדע, מסתורין והרחבת התודעה. במושב הנוכחי נדון בתודעה והמרחב הקסום והמקודש. ההרצאה

הראשונה, של פרופ' מריאנה רוח-מדבר שפירא, תעקוב אחר תהליך היווצרותם של מרחבים רוחניים בארץ בזמן אמת. ההרצאה השניה, של גולן שפירא בויאר, תעסוק במשיכה של מקומות מיסטיים בארץ על נעדרים, ועל איתורם בחיפוש. ההרצאה השלישית, של ד"ר טל דותן בן-שושן, תתייחס לקשר הדו-כיווני בין מרחבים רוחניים וסמליים לבין מצב התודעה של האדם. כל הרצאה תהיה מלווה בתמונות מרחיבות של המרחב הקסום, ונשאיר גם מקום לשאלות ודיון עם הקהל.

הצגה 1: עיון בתהליך היווצרות מרחבים מקודשים – בין ההיבט הטכני לתכני

פרופ' מריאנה רוח-מדבר שפירא, אוניברסיטת חיפה והמכללה האקדמית בית ברל

הזדמנות מיוחדת נקרת על דרכם של חוקרות/י רוחניות/דת בת הזמן – לעקוב אחר תהליך היווצרותם של מרחבים רוחניים בזמן אמת. ובישראל, ניתן לחזות בהתקמותה של מפת קדושה אלטרנטיבית בארץ הקודש במהלך השנים האחרונות. בתהליך זה אתרים חדשים מתהווים על המפה, קשרים נרקמים בין אתרים, הסברים חדשים צצים לקדושת מקומות וותיקים או אף הבנה חדשה של קדושת הארץ (או של מקומות על פני האדמה בכלל), ובמקביל מתהוות פרקטיקות חדשות לקידוש המרחב.

בהרצאה אציג מודל המתייחס לתהליך התהוותו של מרחב מקודש – כיצד נבררים האלמנטים למיתוס הקדושה המתהווה? המודל מציג את הדיאלקטיקה שבין הציר הטכני/פיזי לבין הציר התרבותי/סמלי, בתהליך התהוות הסיפור והמעשה סביב המקום הקדוש. אתר הצליבות כורסי שעל שפת הכינרת – שהפך אתר מקודש למעגלים רוחניים וניאו-שמאניים – יוצג כמקרה מבחן למודל זה.

הצגה 2: איתור נעדרים בשטח בסיוע העולם הקסום והמיסטיקה – בין קרימינולוגיה למיסטיקה

גולן שפירא בויאר, קרימינולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן

מה גורם לנעדר לבחור במקום מיסטי? מקודש, על הר גבוה או עם היסטוריה מיסטית? מדוע רוב מקרי ההיעדרות מתרכז סביב מערות, יערות, קברי צדיקים או הרים ואתרים מקודשים ובעלי אלמנטים מיסטיים? האם מדובר בצורך אלמנטרי בלבד המפחית את הסיכוי של הנעדר להימצא או שמא מדובר במענה על צורך עמוק יותר? הרצאה זו תעסוק בקשר בין תחום איתור הנעדרים לבין ההשפעה של מקומות מיסטיים על בחירת יעדו של הנעדר. כמו כן, הרצאה זו תשלב את הניסיון שלי כסגנית וכמפקדת של צוות איתור נעדרים, בוגרת תואר שני בקרימינולוגיה, שוטרת ואת היותי חובבת מיסטיקה מושבעת. המרחב בו אנו נמצאים משפיע על התודעה שלנו, כך מיקום מסוים עשוי לעורר בנו תחושת שלוה, מסתורין או הרהורים פנימיים. אין מדובר בהשפעות סובייקטיביות בלבד אלא במשמעות קולקטיבית שאנו מייחסים למקומות מסוימים. האם ייתכן שמקומות היעדרויות מסוימים מבטאים צרכים עמוקים המשותפים לכולנו? איך ההבנה של המשמעות המיסטיות שאנו יוצקים למקומות עשויה לסייע באיתור נעדרים? בכל זה ועוד נעסוק תוך שילוב דוגמות של מקרי אמת מתוך הניסיון המקצועי והאישי שלי. אבצע סקירה של מקומות מיסטיים הקיימים בישראל ואפרט את הקשר שלהם למקרי היעדרויות החל מהפירמידה המסתורית בחורש עדולם, למערת התאומים ההיסטורית, לקו K המפותל והמסתורי, רוגום אל הירי גלגל הרפאים, קבר מירון ואתרי קדושה הנמצאים בסמוך לו ועוד.

הצגה 3: יצירת מרחב מקודש: פלסטיות עצבית, אימון וסמלים

ד"ר טל דותן בן-שושן, המכון לחקר המוח, החינוך והדידקטיקה, קרן פטריציו פאולטי להתפתחות ותקשורת

סביבות המובנות באופן-ספציפי שימשו מסורות רבות להשראת מצבי תודעה חלופיים (ASC) וחוויות רוחניות. קיים קשר דו-כיווני בין סמלים למצבים אלו: התבוננות בסמלים, כמו התמקדות ביאנטרה, יכולה לעורר ASC, ואילו ASC המושרה באימון עשוי להוביל לראיה של דימויים גאומטריים. החשיבה המטפורית-סמלית שהאדם מביא עמו למרחבים אלו מעצימה את ההסתברות לחוויות סמליות ולהשראת ASC. בהרצאה הנוכחית נדון ביחסי הגומלין בין הסביבה הפנימית והחיצונית בתהליך זה. הסביבה הפנימית כוללת מנגנונים פסיכולוגיים, נוירולוגיים ופיזיולוגיים, בעוד שהסביבה החיצונית מתמקדת בגירויים חיצוניים, כגון מבנה החדר, פרופורציות הגירוי ועוד. סביבות אלו אינן פועלות בנפרד אלא מעצבות יחדיו מחשבות, רגשות והתנהגות. בפרט, נשווה בין פעולות מכוונות כמו מדיטציה לבין תנאים מובנים חיצוניים, המקדמים תקשורת פנימית מוגברת. נתמקד בטכניקת "הביצה", מרחב Ganzfeld שלם, המבוססת על מודל התודעה הספרית של פאולטי. מרחב זה גורם לשינויים משמעותיים בתפיסת הזמן, תכונה מובהקת של ASC, לצד שינויים אלקטרו-פיזיולוגיים. נדון בתהליך המאפשר זאת וצלילה למרכז הספרה למצבים לא-דואליים באמצעות באמצעות "קריסה" של המאפיינים הפנומנולוגיים המרכזיים של החוויה בהתאם לצירי המודל: זמן, רגש, הגדרה עצמית. לבסוף, נציין מחקרים עדכניים עם מחוללי מספרים אקראיים (RNG) חושפים סטיות אקראיות במדידות בזמן מדיטציות קבוצתיות.

ממצאים אלו מדגישים את השפעת הקשר בין התודעה האישית והקבוצתית על רווחה אישית, דינמיקה חברתית והאינטראקציה בין תודעה ומציאות.

מושב מקביל 10: הרחבת התודעה, קהילתיות ופסיכדליה בראי המסורת העברית

יושבת ראש: ד"ר סנדרה ולאברג, אוניברסיטה העברית- רוטברג, ביה"ס לתלמידים מחו"ל, ציירת וחוקרת קבלה

מושב זה יבחן את ארגז הכלים של הרפואה, שינוי והרחבת התודעה במסורת העברית. הדוברים יציגו את עבודתם הן כחוקרים ומתרגלים, הן כמטפלים ומנהיגי קהילות רפואה. נבקש לטעון שאין סתירה בין עולם הפסיכדליה לבין המסורת העברית, ומכאן להראות מה מסורת זו יכולה להעניק לעולם הפסיכדליה ובמה הפסיכדליה יכולה להעשיר את המסורת העברית. כך, נדגים שהמפגש בין השתיים יוצר מודלים חדשים, בממשק בין תרבויות שונות. אנו תפילה שמושב זה יתן השראה לעולם המחקר לקהילת המתרגלים והמטפלים. נציג נושאים ושאלות אלו על ידי דוברים מנקודות מבט שונות, הן מנקודת מבט טיפולית, הן מנקודת מבט הרבנית והן מנקודת מבט אקדמית. השיח של היהדות המסורתית, עם הרנסס הפסיכדלי, הוא שיח בריא ומפרה לשני הצדדים. המסורת העברית עסקה רבות במצבי תודעה מקודשים, בהדרכה רוחנית למסע פנימי, בפיתוח תפיסות נון דואליות המתקיימות בהתאמה ובהשראה לתפיסה הדואלית, והרבה גם בפיתוח מפות תודעתיות אשר הוצפנו בשפה ייחודית ובמושגים ודימויים אשר ייחודיים למסורת זו כמו: רקיעים, שמות, מרכבות, ועוד.

הצגה 1: ריפוי השבט: מודל חדשני לריפוי קולקטיבי בעידן משבר

איילת לרר שאקי - בימאית סרטים עטורת פרסים בינלאומיים. מתמחה בפטריות פסיכואקטיביות - מקימה שותפה של מיקרו טראנס נוער בסיכון בשיטת Wilderness ומיקרודוזינג של חומרים פסיכואקטיבים, הפועל בשטח משנת 2014 עד היום. איילת יזמית בתחום הרפואה הפסיכדלית וב-2020 הקימה את הסטרטאפ שמאן מדיקל מיסליום ביוטוכנולוגיה החוקר את הפטריה אמניטה מוסכריה והיא מקימה שותפה של קבוצת השמאן גרופ המפתחת פלטפורמות, תשתיות ומודלים לשילוב והטמעה של - PAT Psychedelic Assisted Therapy. איילת מחלוצות השילוב בין תהליכים קהילתיים וחומרים פסיכואקטיבים בדגש על עבודה שבטית וחזרה למקורות העבריים. לאיילת ושותפיה יוזמות בתחום המחקר והטיפול הפסיכדלי אשר על בסיסם נבנו מאגרי מחקר אמפיריים, וכולם מתכתבות עם פרקטיקות שבטיות עתיקות המתכתבות עם המסורת העברית הקדומה. מבוססים, "מיקרו טראנס" (מיקרודוזינג וטראנס) הפועלת עם נוער חרדי ביערות והרי ירושלים אליה הצטרפו "מבוגרים" בינם רופאים ומטפלים ויחד יצרו שבט של תהליכי ריפוי מחתרתיים, ומאז 7/10 מקדמת את היוזמה החברתית "מתרפאים באהבה" ו"געגועים" שנכנס לשיתוף פעולה עם שיקום חיילים פצועים ועבודה עם שכול.

בהרצאה נדבר על רפואת השבט. נדבר על חשיבות הרפואה השבטית אשר הייתה חלק בלתי נפרד מהחברה העברית הקדומה. נציג את המודל הייחודי של המיזם "השמאן האורבני" המשלב טיפול פרטני עם גישה קהילתית-שבטית, תחת העיקרון המנחה של מעבר מ"טיפול ביחיד" ל"טיפול קולקטיבי". בתרבויות ריפוי עתיקות הטיפול סובב סביב "לכידתה" וחזרתה הביתה של הנשמה ש"תעתה" איחוד "הנשמה האבודה" עם הגוף נעשה תמיד בנוכחות הקהילה. לשיטתם, המחלות והטראומה הם מעניינה של החברה כולה ולא רק של הפרט או הפרטים, אשר אצלם באים הסימפטומים לידי ביטוי. ההבנה היא שלצורך ריפוי הטראומה, נדרשים קשרים הדדיים עמוקים, הכוללים תמיכה ואחדות חברתית. ההבנה השבטית היא שאין באמת "אינדיבדואל חולה יש חברה חולה". נסקור את הפרקטיקה שנקראת מיקרודוזינג (Microdosing) צריכה של חומרים משני תודעה בכמות תת הזייתית וללא השפעות פסיכו-אקטיביות המאפשרת לנו להטמיע בחיי היום יום את יתרונות הרפואות הפסיכדליות והשימוש שלהם בקהילות השבטיות האורבניות המתחדשות. כמו כן נסקור את הבסיס המדעי והמחקרי של השימוש בפטריה הפסיכו-אקטיבית אמניטה מוסכריה (Amanita Muscaria) בעלת השמלה הלבנה והכובע האדום "אם כל הפטריות" המוכרת לנו מעליסה בארץ הפלאות), ואת הפרוטוקולים הטיפוליים שפותחו על בסיס מחקר, ניסיון קליני והצלבת נתונים שנאספו בתצפיות ושימוש בשבטים המשמרים מסורות ריפוי באמצעות הפטריה. נתאר את מודל ההפעלה של היוזמה החברתית "מתרפאים באהבה" שקמה עם פרוץ המלחמה ב-7/10 שבה הוקם מערך אזרחי של ליווי אנושי, תמיכה והדרכה מבוססת מתנדבים עם שינוע וחלוקה של הפטריה אמניטה מוסכריה לטפל בטראומה הקשה שספגו ואת החזון להנגשת רשת אוטונומית מבוססת כלכלה שיתופית של מרכזי תמיכה ומרחבים בטוחים המספקים מרחב מרפא ותמיכה למי שמתנסים בחוויות המאתגרות בזמן משבר עם פריסה. וכמו שיש בית כנסת, מקווה טבילה או ספריה בכל אזור ועיר כך יהיה מענה חברתי תומך בכל אזור ושכונה. לבסוף, נציג את התוצאות והעדויות מהשטח, כולל סיפורי

הצלחה של מאות מטופלים שנעזרו במיזם, ונדון בחזון העתידי להפיכת המודל לחלק אינטגרלי ממערך בריאות הנפש הקהילתי בישראל, תוך שילוב חדשני בין מדע, טיפול עברי מסורתי, וחוכמה קהילתית.

הצגה 2: נקודת המפגש בין היהדות המסורתית והריפוי הפסיכדלי

הרב דויד בר (breitkopf) הינו רב קהילת 'ברכה ורפואה מירושלים', ומייסד ארגון 'רבנים תומכי רפואה' בארצות הברית, וחבר הקונגרס העולמי למנהיגי דתות. דויד הינו רב מוסמך מהזרם האורתודוקסי, ובעל הסמכה בכמה תחומים של רפואה בתחומי הנפש והרוח. סופר ויוצר מוזיקלי, חוקר, כותב ומרצה על מחשבת ישראל והמסורות העבריות הקדומות בעיקר על בסיס גישת הרמב"ם בספרו 'מורה נבוכים', בדגש על יצירת גשרים ושפה משותפת עם דתות ותרבויות אחרות, כולל מדע וזרמים פילוסופיים ורוחניים שונים. השיח של היהדות המסורתית, עם הרנסס הפסיכדלי, הוא שיח בריא ומפרה לשני הצדדים. המסורת העברית עסקה רבות במצבי תודעה מקודשים, בהדרכה רוחנית למסע פנימי, בפיתוח תפיסות נון דואליות המתקיימות בהתאמה ובהשראה לתפיסה הדואלית, והרבה גם בפיתוח מפות תודעתיות אשר הוצפנו בשפה ייחודית ובמושגים ודימויים אשר ייחודיים למסורת זו כמו: רקיעים, שמות, מרכבות, ועוד.

ההרצאה עוסקת בקשר המיוחד והפורה שבין היהדות המסורתית לבין עולם הריפוי הפסיכדלי, ותחקור את האופן שבו שילוב זה מציע הזדמנויות ייחודיות הן בתחום הריפוי הנפשי והן בתחום ההתפתחות הרוחנית. נדון בפוטנציאל הטיפולי של כלי ריפוי פסיכדליים, המציעים אפשרויות חדשניות לריפוי נפשי ורוחני עמוק. נבחן כיצד ריפוי זה משמש לא רק כמטרה בפני עצמה לשיפור איכות החיים, אלא גם כבסיס חיוני להתפתחות רוחנית משמעותית. נסביר מדוע איזון נפשי ורוחני הוא תנאי הכרחי להתפתחות רוחנית הרמונית ומיטיבה. ההרצאה תאיר את הקשר ההרמוני בין תהליכי הריפוי לבין עקרונות ההלכה המסורתית, ותציג כיצד שילוב זה פותח צוהר חדש להבנת המסורת העברית המקודשת. נעמיק בהיבטים של הכהונה העברית המסורתית, ונבחן את התנאים הטכניים והתודעתיים הנדרשים להשגת מצבי תודעה מרוממים. לבסוף, נחקור כיצד החיבור בין שני העולמות מאפשר הבנות עמוקות יותר של חווית הקיום האנושית, והתנסות במצבי תודעה מקודשים. נדגיש את הפוטנציאל הטמון בשילוב זה ליצירת השראה משמעותית בנתיב ההתפתחות האישית והרוחנית.

הצגה 3: מה הם הכלים של המיסטיקה היהודית לשינוי תודעה?

ד"ר סנדרה ולאברג היא ציירת וחוקרת קבלה. היא בעלת תואר שני בפילוסופיה מאוניברסיטת הסורבון בפריז, תואר באומנות מבית הספר הגבוה לאומנויות בפריז (Beaux Arts de Paris) ודוקטורט במחשבת ישראל מהאוניברסיטה העברית בירושלים. היא לימדה באוניברסיטת מובילות בארצות הברית ובארץ, היא כיום חוקרת עצמאית, ומרצה באוניברסיטה העברית. נושאים קבליים נפגשים בעבודותיה במרחבים מופשטים ורבי מימדים. במרכז המחקרים העיוניים והוויזואליים עומדים המיפוי והניווט. במכלול יצירתה עולם הרפואה, שמטבעו עובד עם ציר זמן גמיש ופתוח, מתבטא בעולם של ראשי תיבות, של קפיצות דרך ובקיום בו בזמן של עולמות מקבילים.

המיסטיקה בכלל ומיסטיקה יהודית בפרט מאז ומתמיד יצרה ופיתחה שפה שמטרתה לסייע ולתמוך במסע הרוחני. נצלול לתוך הטכניקות המיסטיות העבריות ונשאל איזו צלילות תודעתית יוצר המפגש עם רוח הקודש. נתאר ונדון בארגז הכלים של המיסטיקה היהודית, המסייע לחניכה רוחנית. בארגז זה מודלים שונים של אחדות עם הבורא, של שיח והבלעות. בעזרת כלים אלו המיסטיקה היהודית מקדמת מודלים שונים של אקסטזה ושיח עם רוח הקודש. בהרצאה זו נציג קצת מהמודלים בכוונה להבין את עבודת המיפוי ויצירת הכלים אשר עומדים לרשותנו בכדי לחולל ריפוי והרחבת התודעה. המפגש יתקיים כשיח וכסדנה מעשית מדיטטיבית.

מושב מליאה 6 - מה בין מדע למסתורין?

יו"ר: **פרופ' אביתר שולמן**, החוג למדע הדתות, האונ' העברית ופרופ' אביבה ברקוביץ' אוחנה - חוקרת מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך אונ' חיפה

המדע שואף לידע אובייקטיבי הניתן לתיקוף, באופן אידאלי כזה שאינו תלוי בהקשר, בתפיסת המתבונן ובהבניה ההיסטורית-לשונית של המחקר. ככזה הוא חוקר את התופעות הנגלות לחושים ולמבט הרואה אותן מבחוץ. האם ככזה המדע מוותר על תחומים נרחבים

של ידע, על ממלכות של פנימיות ואולי של רוחניות הנסתרות מהעין, כאלה שאינן נגישות למבט הפשוט והישיר? האם ההסברים לתופעה הנצפית והתחזיות אודותיה בהכרח יהיו כאלה התואמים את אופני הניתוח הרציונאלי, המילולי או המתמטי, או שמא על המדע לפתח כלים הרגישים למימדים עדינים ודקים יותר?

מושב זה מבקש לבחון הנחות יסוד שבבסיס הפרקטיקה המדעית, להעריך את תרומתן ואת מגבלותיהן, ולתהות אם יש מסתורין שנמצא מעבר להישג ידו של המדע. האם בכוחו ובאחריותו של המדע להעשיר את כליו בכדי לנתח מימדים נוספים של הקיום?

דוברים בפאנל:

מנחה: **פרופ' אביבה ברקוביץ'-אוחנה**, חוקרת מוח ותודעה, הפקולטה לחינוך אוני' חיפה

פרופ' רפי מלאך, החוג לנורוביולוגיה, מכון ויצמן: **"ראייה ללא מתבונן: האי-דואליות הבלתי נתפשת של התפישה במוח האדם"**

הנחה מרכזית במדעי הראיה היא ההפרדה בין העולם הנראה- לבין הצופה המתבונן. כנגזרת מהפרדה זו- מערכת הראייה נתפשת כמעין מערכת הקלטה ש"מייצגת" את העולם שבחוץ בסדרה משוכללת של אזורי ראייה שבנויים כסולם שעולה ברמת המורכבות שלו כדי לתרגם את המידע מהעולם החיצוני לתמונה הראייתית. אבל ההפרדה לא מסתיימת במערכת הראייה- תאוריות דומיננטיות מניחות הפרדה נוספת- בין "האני המתבונן" המיוצג בדרך כלל בקדמת המוח- לבין "הייצוג הראייתי" הממוקם בחלק האחורי של המוח. בהרצאה שלי אציע מודל אלטרנטיבי- שבו הראייה היא תהליך אי-דואלי שבו המוח יוצר את החוויה הראייתית-בצורה ייחודית- ללא מתבונן- ובלתי ניתנת להפרדה. החוויה הראייתית נוצרת בעיקר על בסיס מידע פנימי- ידע אבולוציוני ונרכש- תוך אינטגרציה עם מידע ראייתי מידי. האני המתבונן גם הוא – על פי גישה זו- יצירה ייחודית – אי דואלית- של המוח. ברגעי אינטרוספקציה האני המתבונן הוא חלק מהחוויה הראייתית- אבל דווקא ברגעים שבהן החוויה הראייתית עוצמתית במיוחד- האני שוקע- ואנחנו "הולכים לאיבוד" בתוך החוויה. הסוד שאופף את כל התהליך הוא הקשר המסתורי ומעורר ההשתאות בין המבנים החווייתיים הנוצרים בנו לבין העולם הפיסיקלי ובמיוחד אותו חלק מופלא שאנו מכנים בשם מוח .

פרופ' שמעון מרום, הפקולטה לרפואה, טכניון: **"לפעמים אי-אפשר, וזה בסדר ואפילו מדעי."**

מאז תחילת עידן הנאורות, נשתרשה בנו האמונה כי אין גבול ליכולתנו לדעת את העולם – זה החבוי בנו, וזה הסובב אותנו – בדרך המדע. וביתר שאת, החל מסוף המאה התשע-עשרה וראשית העשרים, עם הופעת הפיזיקה המודרנית, ההנדסה המודרנית, הביולוגיה והגנטיקה, אנו – המדענים – מפתים את ציבור משלמי המיסים ואת קובעי המדיניות (המממנים את פעילותנו שמחירה הולך ותופח) להאמין כי המרחק בינינו ובין ידיעת העולם נובע ממחסור בכלים ובזמן. מה שאיננו יודעים כעת – נדע בעתיד! כך אנו מצהירים בנחרצות, ומבטלים (בדין) את ההדיוטות הנאחזים באליל המסתורין מתוך בורות. שכן שום עיקרון אינו מונע מעמנו לדעת; נרד מטה ומטה, ובמורד כל הדברים נמצא את האמת. נפוגג בכלים מדעיים כל דבר נשגב מבינתנו, נפרקו למרכיביו הנמוכים, הפשוטים – איזה חלבון, או גן, או תבנית של פעילות מוחית. אך מה עמדתו של המדע כלפי האי-אפשרות? האם הכול אפשר? שמא האי-אפשרות עצמה היא ידיעה מדעית? במילים אחרות, האם ייתכן שהמדע ישרטט את גבולותיו ויאמר: "עד כאן" או "אי-אפשר"? והאם אנו, המדענים, ערים למחירה האינטלקטואלי והסוציולוגי של אמונה מיסטית ושטוחה באומניפוטנציה של המדע?

פרופ' אביתר שולמן, החוג למדע הדתות, האוני' העברית: **"תודעה: מדע או מסתורין?"**

בדברים אלה אציע כי יפתה השעה לעבור מעבר למה שמכונה בעשורים האחרונים כבעיה הקשה בחקר התודעה – כיצד נוצרת חוויה בגוף ראשון מחומר מת, בדר"כ מהמוח. הבעיה הזו מניחה את קדימותו הממשית של החומר, אך הנחה זו אולי חסרת שחר. מיותר לנסות לפענח כיצד דבר שממהותו חומרי ייהפך לבעל-מהות אחרת – אם עשה זו אינו מהותי מלכתחילה. הרעיון כי המציאות הנגלית מתפרקת ליחידות "אטומיות" כלשהן גם הוא ספוג בחוסר-קוהרנטיות – הרעיון של החלקיק הקטן ביותר פגום מיסודו. שיקולים נוספים מציעים כי התודעה אינה פחות תשתיתית מהחומר, ושאלה אולי נקודות מבט שונות על אותה התופעה. מסתמן שאולי אף נכון יותר לא להניח כלל הבחנה בין תודעה לחומר מלכתחילה.

טקס סגירה

איסוף, חיבור ומה הלאה? בהנחיית אודליה כהן גרין

טקס סגירה שמאגד בתוכו את החוויות, התובנות וההשראות שנאספו במהלך הכנס. דרך חיבור אישי וקולקטיבי, נעבד את מה שהיה ונפנה מקום לשאלה הגדולה – מה הלאה? המרחב שניצור יאפשר לא רק סיום, אלא גם פתיחה לדרכים חדשות במסע התודעה.

אודליה כהן גרין היא מובילת מרחבי נוכחות ומטקסט טקסי כישוף, בעלת תואר ראשון בספרות ופילוסופיה מאוניברסיטת ת"א. לשעבר, עוזרת אישית של שרי אריסון ולני רקאנטי. בוגרת קורסים נבחרים ב ARTHUR FINDLEY COLLEGE בית ספר גבוהה למדיומים באנגליה. יוזמת ומפיקת "כנס הקסם ואומנויות המסתורין" מזה שלוש שנים ברציפות, מלמדת תקשור, קסם וכישוף במסגרת הקורס "רפואת הרוח" פרדס חנה.

מוסיקאים:

טליי ורד שיר, אמנית מטפלת גוף נפש ויוצרת רב תחומית. זמרת, משוררת, דולה העוסקת בשנוי תודעה דרך 'מגע קולי' שירה נשימה וריפוי בצלילים. יוצרת "הנהר" מרחבי רפוי וטקסים של חיבור לידע הנשי הקדום זיכרון המעגל העתיק ולמעין הפנימי. מלמדת "לשיר לרחם", פיתוח ייחודי ליצירת קשר למארג לב-רחם וקשר עמוק עם העובר לנשים מיילדות ולדולות ברחבי העולם.

שייה הונרוב, מפתח תכנים ומודלים ייחודיים להקניית כלים להגברת המודעות, להנעת שינוי שכלול ולהתמרה. יוצר מרחבי ריפוי צליליים ומוביל מסעות חיבור במדבר מדריך ומטפל במגוון תחומים ביניהם שיטת פלדנקרייז, תקשורת אמפטית, ריברסינג, NLP, קינסיולוגיה ועוד.

מסעות צליליים - DREAM TIME התמסרות לזמן חלום לקסם הקורה ברגע

במסעות אנו מנגנים במגוון קולות הזורמים ברגע ומנגנים בכלי תהודה וכלי נגינה עתיקים המאפשרים להתחבר בנינוחות למצבי תודעה הרמוניים, לחזק את החיבור למעין החיים הפנימי ולקו הדרך הייחודי לכל אחד ולמשאבים שבתוכנו. הצלילים והנגינה נובעים בצורה אינטואיטיבית וקשובה מתוך התכוונות להרחיב את מנעד ההכלה והחיבור למהות ולחזק יכולות העצמה וריפוי. זוהי הזדמנות ופתח לגדילה ולהתרחבות.

סדנא חווייתית: מיצג "שער בבל"

שער בבל הוא מיצג פרפורמטיבי טקסי המשלב טכנולוגיה ורוח, עבר ועתיד, ומזמין את המשתתפים לקחת חלק פעיל במסע חווייתי של חיבור והתבוננות פנימית. זהו אינו מיצג הנצפה מהצד, אלא חוויה המחייבת נוכחות, כאשר כל משתתף הוא חלק בלתי נפרד מהמרחב המתהווה. באמצעות פסקול פואטי הנשמע באוזניות אלחוטיות ותנועה משותפת מדיטיבית, נוצר מרחב טרנספורמטיבי בו המשתתפים נטמעים בנראטיב מיתי לכלל חוויה אישית וקבוצתית מחברת, מרחיבת לב ומעוררת השראה. שער בבל מציעה נקודת מבט רחבה ועל-זמנית, המבוססת על מיתוס מגדל בבל, וקוראת להיזכרות בחיבור המקודש בין העצמי לעולם ובאחדות הקיימת בבסיס הכל. המיצג נוגע בזמנים אלו-תקופה של שינויים עמוקים, חוסר ודאות וכאוס, אך גם של פוטנציאל לצמיחה, ריפוי ודרך חדשה. זהו מסע אישי וקולקטיבי המזמין כל משתתף לפתוח את ליבו, להשתתף בגופו, וליצור יחד מרחב של שינוי. משך המיצג כ-25 דקות. מיועד לכ-35 משתתפים. שפת המיצג: אנגלית

ליאור הר-לב: במאי ויוצר רב תחומי. מנחה קבוצות וסדנאות התפתחותיות. בעבודותיו ליאור שואף ליצור חוויית אימרסיביות ומרחבים טקסיים המאפשרים למשתתפים חוויה טרנספורמטיבית של פתיחת לב, חיבור ושייכות. באמצעות שימוש באור, סאונד, מוזיקה, טקסט וחלל, יצירותיו עוסקות בחיבור בין העתיק לחדש, טבע וטכנולוגיה, רוח וחומר, זהות ותודעה. בנוסף עוסק ליאור בליווי אנשים בתהליכי מעבר והתפתחות, באמצעות מיינדפולנס, טקסים ועבודה עם הטבע.

רשימת פוסטרים

#	שם	שיוך אקדמי	כותרת הפוסטר	תקציר
1	דנה כסיף בן אריה	המחלקה לניהול ויישוב סכסוכים, אוניברסיטת בן גוריון	Mindfulness, Yoga and Support Group: An Integrative Model for Coping with Students' Stress in a Conflict Zone	This study examines an integrative model combining a support group, yoga, and mindfulness to help university students in Israel cope with stress. The research spans two academic years, comparing one year during an active war with another under ongoing regional tension. Interviews with female students who participated in the year-long workshop revealed that while each component individually contributed to coping with stress, the integrative model created a synergistic effect, significantly improving emotional regulation, physical well-being, and social support. Participants reported lasting benefits and a willingness to share the acquired tools with others, suggesting the potential for similar programs in academic and other settings.
2	לירז סמיש	אוניברסיטת חיפה	זה לא נס זו מיתולוגיה	המחקר בוחן את תהליך הטרנספורמציה והחוסן הנפשי דרך תפיסת ה"נס" לא כעל-טבעי, אלא כתהליך של ריפוי הוליסטי המבוסס על מנטליזציה ומיינדפולנס. מנטליזציה מסייעת בהבנת העצמי והאחר, ומשפרת תפקוד בינאישי ובריאות נפשית, בעוד מיינדפולנס מקדם קשיבות לא שיפוטית לרגע ההווה ונמצא כמחזק את יכולות המנטליזציה. שילוב שתי הגישות מאפשר טרנספורמציה אישית, המשלבת הבנות מדעיות עם מסורות רוחניות, ותורם להתמודדות עם גורמי סיכון כמו חשיפה למלחמה. המחקר מציע ראייה חדשה של ריפוי הוליסטי, תוך בחינת חוויות המשתתפים והאופן שבו הן משפיעות על רווחתם הנפשית וצמיחתם הרוחנית.
3	אבישי גילי	המעבדה לחקר תודעה ולוגיקה רכה, אוניברסיטת תל אביב	מעבר ליש ולאין – מטאפיזיקה של זהות	המחקר עוסק בשאלות מטאפיזיות יסודיות על תודעה, זהות והקשר בין תודעה למציאות. המודל מציע כי התודעה והמציאות הן מערכת אחת והרמטית שמקורה בהיעדר-אין, יסוד אונטולוגי טרנסנדנטי המתממש במציאות הפנומנלית. תהליך זה מתווך באמצעות מהויות דיפרנציאליות – מנגנון של הטרוגניות זהותית, שבאמצעותו ההיעדר הטרנסנדנטי מקרין את עצמו אל תוך מרחב התודעה הפנומנלית המאורגנת בחלל ובזמן, ובכך מגשר בין האין להוויה. בהתאם לכך, התודעה פועלת כרפלקסיה עצמית, בה הסובייקט והאובייקט הם ישות אחת, ובכך שוברת את הדיכוטומיה המסורתית בין סובייקטיות לאובייקטיות. גישה זו מציעה מסגרת חדשה לבחינת טבעה של התודעה ומשמעותה, תוך קריאה לעיון מחודש באקסיומות המדע והתובנות הפילוסופיות הקלאסיות.
4	יהונתן קן-תור	המעבדה לחקר תודעה ולוגיקה רכה, אוניברסיטת תל אביב	טקסי רפואה פסיכדליים ואינטגרציה לאור הלוגיקה הרכה	המחקר בוחן טקסים פסיכדליים דרך פריזמה של לוגיקה רכה, אשר מספקת מסגרת מדעית להבנת שינויים תודעתיים. הוא מציג את מושג ה"דיפרנציאלים הפרקטליים" כיחידות תודעה המשקפות זיכרונות, רגשות וציפיות, ומשמשים להבנת דפוסים חוזרים בתהליכי ריפוי. המודל מתאר כיצד טקסים אלו תורמים ליצירת תודעה קולקטיבית, בה סינכרון המשתתפים יוצר דינמיקות קבוצתיות בעלות תכונות אמרגנטיות. בנוסף, תהליכי אינטגרציה, כגון "טקסים קטנים חוזרים", מסייעים להטמעת תובנות לאורך זמן. באמצעות שילוב של מתמטיקה, פסיכולוגיה ופיזיולוגיה, המחקר מציע גישה להבנת השפעות הטקסים על תודעה אישית וקבוצתית.
5	ניר אופק	Macademia - living lab	התכנית לתודעה אקולוגית	תודעה אקולוגית היא גישה בין-תחומית החוקרת את יחסי הגומלין בין האדם לסביבתו, תוך התייחסות להיבטים קוגניטיביים ולתשתיות התרבותיות

		Macademia - living lab	יהונתן נחשוני
והפילוסופיות שעיצבו את תפיסת האדם את הטבע. גישה זו מבקש לשלב בין מדעי הטבע למדעי הרוח כדי להבין את מקומו של האדם בעולם כשותף במערכת אקולוגית רחבה ולא כישות נפרדת שפועלת מתוך נסיון לשליטה ותיעול של מערכות.			
הפרויקט כלל שני מחקרים שבחנו את השפעת מיינדפולנס על מערכת היחסים אם-ילד והרווחה הכללית של אמהות במהלך הסגר הראשון של הקורונה. המחקר הראשון בדק שינויים לפני ואחרי תרגול מיינדפולנס במשך 12 ימים, ואילו המחקר השני בחן את ההשפעות היומיומיות, כולל קרבה פיזית ותקשורת עם הילדים. התוצאות הראו שיפור משמעותי במיינדפולנס, דיסנטרינג, יחסי אם-ילד ורווחת האמהות, ללא תלות בסוג ההתערבות. כמו כן, נמצא קשר מובהק בין מיינדפולנס לקרבה רגשית ופיזית עם הילדים, מה שמרמז על חשיבות הסביבה המשפחתית התומכת. ממצאים אלו מדגישים את הפוטנציאל של מיינדפולנס לשיפור יחסים בין-אישיים ורווחה נפשית, במיוחד בתקופות מאתגרות כמו הקורונה.	השפעת מיינדפולנס על מערכת יחסים אם-ילד ועל הרווחה הכללית של אמהות במהלך הסגר הראשון של הקורונה.	אוניברסיטת חיפה	6 ליאת בן אוריאל
המחקר בחן את השפעות השימוש באיוואסקה על מצב הרוח ומיינדפולנס בקרב משתתפים בריטיים, תוך שימוש בגישת הערכה אקולוגית רגעית. המשתתפים דיווחו על רגשותיהם ועל מיומנויות מיינדפולנס לפני ואחרי הריטריט, והתוצאות הצביעו על ירידה ברגשות שליליים, עלייה ברגשות חיוביים ושיפור במיומנויות מיינדפולנס. חוויות כמו חריגה מגבולות הזמן והמרחב ושחרור רגשי נמצאו קשורות לעלייה ברגשות חיוביים, אך לא להשפעות תת-אקוטיות על רגשות שליליים או מיינדפולנס. המחקר מציע כי חוויות פסיכדליות אקוטיות מסוימות ממלאות תפקיד חשוב בהשפעות המיטיבות של האיוואסקה, בעיקר בשיפור מצב הרוח.	מחקר הערכה אקולוגית רגעית פרוספקטיבי של יטריט איוואסקה: בחינת ההשפעה המיטיבה של חוויות פסיכדליות אקוטיות על רגשות ומיומנויות מיינדפולנס בחיי היומיום	החוג לבריאות נפש קהילתית והחוג לבריאות הציבור, אוניברסיטת חיפה	7 ד"ר דניאלה דיקר אורן פרופ' שרון שניטמן
ההומאופתיה מבוססת על דילול סדרתי של חומרים טבעיים בתהליך המכונה פוטנטיזציה, אשר לפי התאוריה ההומאופתית, משפיע באופן אנרגטי על המטופל. המחקר בוחן את ההשערה לפיה תכונת הקנאה קיימת ביקום באופן אוניברסלי, הן בקרב יצורים חיים והן בחומרים דוממים, ומשווה בין תפיסות כימיות לפילוסופיות בנושא. כמו כן, נבדקת ההשפעה הפוטנציאלית של תרופות הומאופתיות על איזון הקנאה, תוך בחינת ההקשר שבין תחרות ביולוגית לרגש אנושי. ההנחה היא שהשפעת התרופה מאפשרת חשיפה מבוקרת לטראומה תת-מודעת ואף "חזרה אחורה בזמן" להשפעה על ביטוי רגשי עמוק.	חזרה אחורה בזמן	אוניברסיטת בר אילן	8 קרנית גולן
This study examines the effects of mindfulness meditation (MM) on dynamic functional connectivity and resting state networks using functional MRI. Comparing experienced meditators to meditation-naïve participants, the findings show that meditators spend more time in brain states linked to sensory perception, while states involving higher cognitive functions occur less frequently. This suggests that MM shifts attention toward enhanced sensory and embodied processing, modulating brain states even at rest. The results highlight the long-term impact of MM on resting-state networks, reinforcing its therapeutic potential for disorders involving disrupted brain connectivity.	Long-term mindfulness meditation increases occurrence of sensory and attention brain states	בי"ס סגול לניורוביולוגיה מדעי הטבע, אוניברסיטת חיפה	9 דניאל פניץ
המחקר עוסק בטיפול קבוצתי פסיכואנליטי במתכונת Large Group שהתפתח כמענה למצוקה הנפשית של מפונים ומילואימניקים לאחר אירועי 7.10.23. דרך חוויית הקבוצה הגדולה, הפרויקט בוחן את תהליכי הרחבת תודעה, ריפוי ותושייה, תוך התייחסות למיקרוקוסמוס חברתי. חוקרי הפרויקט יציגו בכנס אקדמי	הרחבת התודעה, ריפוי ותושייה: לקח טוב משיטת הטיפול הקבוצתי	האגודה הישראלית לטיפול	10 שלי אלקיים

	קבוצתי אנליטי	הפסיכואנליטי של הקבוצה הגדולה	פרספקטיבות חדשות על תודעת-זמן, פרה-אמהות, פוליפוניה-פנימית, גוף ומקום. התרומה המרכזית היא הנגשת מודל טיפולי למערכות חינוך וביטחון, לצד פיתוח תיאוריות חדשניות בטיפול קבוצתי למצבי הלם.
11 שחר אברהם פרידמן ירון וידר תומר שלישי	אוניברסיטת בר אילן	"תפילה חדשה -" החייאת הנבואה והתפילה הישראלית במאה הנוכחית	בעידן של התערורות רוחנית עולמית, גם היהדות האורתודוקסית ההלכתית, המודרנית-לאומית, מחפשת דרך אל ממשות רוחנית וחיבור מחודש עם אלוהים. אנו, שלושה חברים – אקדמי ושני הייטקיסטים – לקחנו על עצמנו את הפרויקט מתוך היכרות עמוקה עם עולם הניו-אייג' והנאו-פגניזם, לצד חיבור שורשי למקורות היהדות וכמיהה להתחדשותה. במהלך השנתיים האחרונות אנו מקיימים טקסי תפילה אלטרנטיבית המשלבים חיבור למקורות, תיקשור ובקשת מענה, תוך פיתוח פרקטיקות חדשות להעמקת הקשר הרוחני. לצד שותפים נוספים, אנו רואים בעשייה זו צעד משלים והכרחי בתקומת העם היהודי בארץ ישראל ובהתקדמות העולם לעבר גאולה. במיצג שלנו נציג את הרקע התיאורטי של הפרויקט, אופן ביצועו המעשי והתוצאות שזכינו לראות.
12 ליסבת ביגר	בצלאל	Glass Bottle Mandalas: Art, Spirituality, and Brain Responses	This poster examines the emotional and perceptual impact of mandalas made from recycled glass, blending sustainability with spiritual artistry. Through intricate circular designs, these artworks engage viewers with color, light, shadows, and patterns, aiming to foster emotional balance and self-connection. The interplay between the mandala's many surfaces and their underlying histories—shaped by unseen events and transformations—serves as a central point of exploration, highlighting both their past and the mystery of their evolving form.
13 רותי קרני הורוביץ	מכללת בית ברל, אוניברסיטת תל אביב	הצורך במילון מונחים כתנאי הכרחי לכינון תחום העיסוק האקדמי בחקר התודעה	הפוסטר מציג פרויקט מחקרי בהתהוות, הקורא לבניית תשתית מתודולוגית ולגיבוש מסמך מדיניות אקדמי בתחום חקר התודעה. התחום סובל מחוסר אחידות לשונית, המביא למתודולוגיה לקויה ולעיכוב בהתקדמות השיח האקדמי. לשם הפיכתו לתחום מחקר מגובש, יש להגדירו ולייסד מונחון טהרני שיסדיר את המושגים המרכזיים. הדיון הלשוני בשלב זה חיוני להסדרת התחום, תוך ניצול חלון ההזדמנויות שנפתח לאור הגידול בעיסוק בנושא. הפרויקט מציב את השאלה "מהי תודעה?" במרכז המחקר האקדמי, תוך אימוץ גישה חקירתית-סוקרטית לצורך הבנייתו.
14 גילית כהן	המכללה האקדמית צפת	Artipity - קיימות במרחב הקיומי	גישת ARTIPITY מציעה דרך חדשה לגילוי עצמי באמצעות שילוב אמנות וסרנדיפיטי. היא מבוססת על ניצול חפצים יומיומיים ליצירת חוויות אקראיות ומכוונות, המעודדות צמיחה והתפתחות אישית. סרנדיפיטי, מושג שמקורו במדע, מתאר תגליות מקריות שהובילו לפריצות דרך, וכיום משמש גם בתחומי הפסיכולוגיה, האמנות והניהול כמעורר יצירתיות ARTIPITY. מאמצת זרימה דינמית בין ידוע לחדש, בין תכנון למקריות, תוך יצירת נרטיב אישי שמשלב בין העבר להווה. גישה זו מציעה מסלול להבנה עצמית, ריפוי וצמיחה, שבו כל רגע בלתי צפוי הופך להזדמנות.
15 מוטי חמו	מיקרו-מובמנט	שיטת מיקרו-מובמנט - תכנות הקוד האנושי	שיטת מיקרו-מובמנט משלבת תנועה, נשימה, חשיפה לאלמנטים ומיקרודזינג, במטרה ליצור חיבור עמוק בין גוף, נפש ואינטליגנציה תנועתית, תחושתית, רגשית ורוחנית. השיטה מאפשרת למידה הדרגתית ואינטגרציה סומטית, תוך יצירת שינויים פיזיולוגיים ואישיותיים עמוקים באופן מודע ויציב. המחקר מבקש לבחון את יעילותה בהתמודדות עם דיכאון, חרדה, התמכרויות ואף מחלות אוטואימוניות, במטרה להוכיח את תרומתה לריפוי ולשינוי מהותי במצבם של המשתתפים.

